

KOPASZSÁG,
a haj őszülése és korpaképződés ellen
a naponta érkező bizonyítványok és
közönségi iratok tanúsága szerint egyedül
jönak bizonyult szer a

TANNIN-OLAJ
Dr. Morastól. 1184

Tiszelt gyógyszerész ur! Sziveskedjék számomra Dr. Moras Tannin-olajból még egy nagy palackot küldeni. E szer hatása oly kitűnő, hogy a hajam hullása teljesen megszűnt, s a sűrű után-növés immár látható is.

Bécs, 1880. január 5-én. **Wagner Vilmos.**
Füsti J. gyógyszerész urnak Prágában. Szerencsének ezermagát Onnel közölném, hogy dr. Moras Tannin-olaj hajamnak két év óta tartó hullását teljesen megszüntette. Remélem, hogy e szer segítségével előbbi szép hajamat ismét visszanyerem.

Marienburg, 1879. aug. 18-án. **Zaremba Mária.**
Tekintetes uram! Harminceves embernek kopasz fejét nem valami kellene. Ha dr. Moras Tannin-olaját nem használom volna, ma ifjú agyagya volna. E szer nélkül het alatt csodát tett rajtam, mit mindazon, kik ismernek, bizonyítanak. Ennélfogva kérem stb., stb.

Bukova, 1880. jan. 3-án. **Dr. Moras Tannin-olaj készítői.**
Kapható a és 1. tritos palotán kb. 10.000 Ft. Magyarországon számlára Török J. gyógyszerész Budapest, király-utca. Pozsonyban Pisztorj Felix gyógyszerész, Temesváron Tarczay József gyógyszerész, Zágrábban Mittelbach Zsig. gyógyszerész.

Ez még sohasem volt!
Csak 5 frt
potom áron adok üzletem feloszlása folytán

EGY URI ÖLTÖZET-hez
való, 3 méter 20 centiméter igen jó szövétű
brünni vagy reichenbergi

őszi vagy nyári posztót.

A posztó igen finom, legújabb színekben és legdivatosabb mintákban kapható, 3 féle szürke, 3 féle barna, 3 féle kék és minden színben.

Aki tehát kevés pénzzel egy gyönyörűturi öltözetet akar: siessen a megrendeléssel.

Értesítem egyszerűságra a t. megrendelőket: hogy **mintákat nem küldök.**

A nem tetsző posztót visszaveszem, az érte járó pénzt azonnal visszaküldöm, a megrendelés tehát egészen rizikómentes.

Posztó-kereskedő és a szabó uraknak, külön engedményt nem adok ezen ügyis csekély árból. Csím

Hecht's Tuch-Versandungs-Gesellschaft
Wien, I. Kolowratring Nr. 9.

Igen fontos!

Kérem! tessék ezt olvasni!

1870 óta fenálló üzletemből szétkülökö mindenkinek külföldi részvények

csak 3 forint 25 krért
egy világhírű szabadalmazott órája, a mely minden kapacitása által elismert

a világ legjobb órája

valódi amerikai Nickel burkolatban, kules nélkül felkuzható, 5 évi jóállással.

Ugyanez az óra horony (anker) járóművel 1 frt-tal drágább. Utóbbi egy gyönyörű emallirozott órátkba küldöm meg. Szétküldés a pénz előleges beklidése vagy utánvétel mellett. Megrendeléseket ezen czéphez kérem: 1616

WILHELM HECHT Uhrenmacher
Wien, Stadt Christinegasse.

HAZAI IPAR

RIGLER JÓZSEF EDE
budapesti gyártelepének legújabb készítményei

czimű csontszinű sima angol modorban készült igen finom és eleg. levél-papír, diszes dobozban 50 levél és 50 boríték.

ADRIA

Humorisztikus levélpapír,
a „Bolond letők” és „Borszem Jankó” czimű humorisztikus élelapok alkajaival.

Ezeket kívül ajánlom szintén saját készítményű sárgás angol modoru „Stuart” vagy francia u. m. **szines** levélpapírjaimat jelvényekkel vagy pedig jelvények nélkül, melyek szintén nagy választékban kaphatók belvárosi raktárban

kecskeméti utca 13-dik szám alatt.
Árjegyzékek kívánatra bérmentve. 1430

Gyártelep: VI. róza-ut. 55. sugárutól jobbra.

ANDEL J. ÖVSZERE
A MOLY ELLEN.

Moly elleni óvszerem a legbiztosabb védelmet nyújtja arra, hogy a téli ruhákba, szőrmékbe, butorokba, stb. a rendkívül kártékony moly be ne fészkelje magát; a leghatásosabb és legesimhatatlanab különlegességekből van úgy összeállítva miszerint annak biztos hatására teljesen számolható.

Ara tvegenként 25, 35, 50 és 70 kr.

ANDEL J.
tengertüli
rovarpóra.

Nem tévesztendő össze a közönséges főrepporral. A tengertüli por direkt készített specialitás s biztos hatású. Alkalmazása új szerkezetű s olcsó 1579

féreg-porzó feeszkendő

Által ismerték. — Az említett por, mondhatni, természetfeletti erővel bír, kiirtja a polokát, bolhát, svábogarat, mullaféreg, molyt, legyet és hangyaféreg, egyáltalán az egész féregkét letet csodálatos gyorsan, biztosan és pedig olyképp, hogy a féregből semmiméni maradványt sem hagy vissza. Ara tvegenként, 20, 40, 60, 80 kr. és 1 frt. Egy darab főreppor- porzó gép ára 45 kr.

Budapestben Török J. gyógyszerésznél, király-utca 12.

Továbbá B.-Csaba: Radics. Besztercebánya: Göllner. Brassó: Jekelius. Eger: Köllner. Eszék: Diens. Kassa: Horváth. Kecskemét: Kátona. Komárom: Kovács. Kézdivásmedve: Losonc: Kirchner. Miskolc: Szabó Gyula. Munkács: Traxler. N.-Várad: Molnár. Pozsony: Pisztorj. R.-Szombat: Liszka. Szarvas: Baris. Székesfehérvár: 9804 Diebala. Zólyom: Stech.

Az 1844-ben alapított
BUDAPESTI 2. ASZTALOSEGYLET
BUTORKERESKEDÉSE
nádor-utca 14. szám,
ajánlja mindenemű szilárd

fa- és kárpitozott butorkészletét
a t. ez. közönségnek, a legolcsóbb árak mellett;
továbbá elfogad mindennemű e szakba vágó megrendeléseket. 1354

500,000

500,000

Ezen nyertesekből az első osztályban 4000 sorostaluk ki 157,000 m. összegben. — Az 1. oszt. főnyeremény 50,000 m. tisz. s a 2-ikben 20,000, a 3-ikban 70,000, a 4-ikben 30,000, az 5-ikben, 20,000, a 6-ikben 100,000, a 7-ikben azonban esetleg 500,000, illetőleg 300,000, 200,000 stb. márkára emelkedik.

A nyertesnyertesek hivatalból természetleg vannak megállapítva. Ezen nagy, az állam által biztosított pénzsorsjáték legközelebbi első osztály nyertesnyertesek:

1 nyeres. a m. 300,000	26 nyeres. a m. 10,000
1 nyeres. a m. 200,000	56 nyeres. a m. 5000
1 nyeres. a m. 100,000	106 nyeres. a m. 3000
1 nyeres. a m. 90,000	253 nyeres. a m. 2000
1 nyeres. a m. 80,000	6 nyeres. a m. 1500
2 nyeres. a m. 70,000	515 nyeres. a m. 1000
1 nyeres. a m. 60,000	1036 nyeres. a m. 500
2 nyeres. a m. 50,000	2920 nyeres. a m. 145
1 nyeres. a m. 30,000	19,463 nyeres. a m. 200
5 nyeres. a m. 20,000	150, 124, 100, 94, 67, 40, 20.
3 nyeres. a m. 15,000	

Ezen nyertesnyertesekből az első osztályban 4000 sorostaluk ki 157,000 m. összegben. — Az 1. oszt. főnyeremény 50,000 m. tisz. s a 2-ikben 20,000, a 3-ikben 70,000, a 4-ikben 30,000, az 5-ikben, 20,000, a 6-ikben 100,000, a 7-ikben azonban esetleg 500,000, illetőleg 300,000, 200,000 stb. márkára emelkedik.

A nyertesnyertesek hivatalból természetleg vannak megállapítva. Ezen nagy, az állam által biztosított pénzsorsjáték legközelebbi első osztály nyertesnyertesek:

1 nyeres. a m. 300,000	26 nyeres. a m. 10,000
1 nyeres. a m. 200,000	56 nyeres. a m. 5000
1 nyeres. a m. 100,000	106 nyeres. a m. 3000
1 nyeres. a m. 90,000	253 nyeres. a m. 2000
1 nyeres. a m. 80,000	6 nyeres. a m. 1500
2 nyeres. a m. 70,000	515 nyeres. a m. 1000
1 nyeres. a m. 60,000	1036 nyeres. a m. 500
2 nyeres. a m. 50,000	2920 nyeres. a m. 145
1 nyeres. a m. 30,000	19,463 nyeres. a m. 200
5 nyeres. a m. 20,000	150, 124, 100, 94, 67, 40, 20.
3 nyeres. a m. 15,000	

Ezen nyertesnyertesekből az első osztályban 4000 sorostaluk ki 157,000 m. összegben. — Az 1. oszt. főnyeremény 50,000 m. tisz. s a 2-ikben 20,000, a 3-ikben 70,000, a 4-ikben 30,000, az 5-ikben, 20,000, a 6-ikben 100,000, a 7-ikben azonban esetleg 500,000, illetőleg 300,000, 200,000 stb. márkára emelkedik.

A nyertesnyertesek hivatalból természetleg vannak megállapítva. Ezen nagy, az állam által biztosított pénzsorsjáték legközelebbi első osztály nyertesnyertesek:

1 nyeres. a m. 300,000	26 nyeres. a m. 10,000
1 nyeres. a m. 200,000	56 nyeres. a m. 5000
1 nyeres. a m. 100,000	106 nyeres. a m. 3000
1 nyeres. a m. 90,000	253 nyeres. a m. 2000
1 nyeres. a m. 80,000	6 nyeres. a m. 1500
2 nyeres. a m. 70,000	515 nyeres. a m. 1000
1 nyeres. a m. 60,000	1036 nyeres. a m. 500
2 nyeres. a m. 50,000	2920 nyeres. a m. 145
1 nyeres. a m. 30,000	19,463 nyeres. a m. 200
5 nyeres. a m. 20,000	150, 124, 100, 94, 67, 40, 20.
3 nyeres. a m. 15,000	

CALDERONI ÉS TÁRSA
látszerészek Budapestben

váci-utca 30. és kis hid-utca 8.

ajánlanak nagy választékban és jutányos árakon szemüvegek, orrcsipesek és lorgnókat, ívesöveket és kettős lóbori látszeréket, görccsöket, ligany- és auroid-lég-ülmérőket, hőmérőket, folyadékmérőket stb.

Árjegyzékek bérmentve küldetnek. 1497

Kálazdy nővérek
művirág- és tollék-gyára,
Budapest, váci utca 9. sz. I. em.,

értesítik a n. é. közönséget, miszerint Páris legnagyobb tollék-gyárának raktárát átvették, és ezen gyár áruit gyári árakon árusítják, mely árak jutányosabbak bármely más gyár árainál. — Egyszermind ajánlják saját készítményüket, kalapcsokrol, aralozsokrol, választási jelvények, szoba-, templomi és más virágokban szép és nagy választékban, jutányos árak mellett nagyban és kicsinyben. 9648

Arjegyzékek kívánatra ingyen és bérmentve.

Szerencsés 500000 márka
esetben

A nagy Hamburg állam által biztosított pénzsorsolás a legnagyobb kedveltségnek örvend a kisorsolásonló nyeresémények gazdaságánál és a pontos nyereséményfizetés legnagyobb biztositka által. A terv határozatának megfelelőleg egy külön e célra kirendelt főigazgatóság által vezetettik és az állam részéről ellenőrzve. Kevés hó lefolyása alatt ez elsőlt a hetedik osztályig 100,000 sorsjegyet közül 50,500 sorsjegyet bizony nyereséményvel húzták ki. Ezek alatt vannak főnyeresémények esetleg 500,000 márkáig; különösen azonban:

1 nyeres. a m. 300,000	26 nyeres. a m. 10,000
1 nyeres. a m. 200,000	56 nyeres. a m. 5000
2 nyeres. a m. 100,000	106 nyeres. a m. 3000
1 nyeres. a m. 90,000	253 nyeres. a m. 2000
1 nyeres. a m. 80,000	6 nyeres. a m. 1500
2 nyeres. a m. 70,000	515 nyeres. a m. 1000
1 nyeres. a m. 60,000	1036 nyeres. a m. 500
2 nyeres. a m. 50,000	2920 nyeres. a m. 145
1 nyeres. a m. 30,000	19,463 nyeres. a m. 200
5 nyeres. a m. 20,000	150, 124, 100, 94, 67, 40, 20.
3 nyeres. a m. 15,000	

Ezen nyereséményekből az első osztályban 4000 sorostaluk ki 157,000 m. összegben. — Az 1. oszt. főnyeresémény 50,000 m. tisz. s a 2-ikben 20,000, a 3-ikben 70,000, a 4-ikben 30,000, az 5-ikben, 20,000, a 6-ikben 100,000, a 7-ikben azonban esetleg 500,000, illetőleg 300,000, 200,000 stb. márkára emelkedik.

1 egész eredeti sorsjegyet csak 3.50 frt o. é.
1 fél „ „ „ 1.75 frt o. é.
1 negyed „ „ „ 90 kr. o. é.

Az összeg beklidése után, bankjegyen postautalvány-nyal vagy az utánvét mellett, a beérkező megrendelések pontosan eszközöltenek. Kézhöz kapja mindenki az állam címerével ellátott eredeti sorsjegyet és egyidejleg a hivatalos tervet, melyből minden körülmény mint nyereséménybeosztás, húzás ideje és a különböző osztályok betétei megtudhatók. A húzás után azonnal megkapja minden résztvevő a hivatalos államcímeres nyereséménylistát, mely világosan feltünteti a nyereséményeket és az illető számokat, melyek nyertek. Kifizetése a nyereséményeknek természetleg pontosan állami garantiá mellett történik.

Kívánatra a hivatalos tervet előlegesen és ingyen megküldjük, továbbá hajlandónak nyilatkozunk arra nézve, hogy nem tetsző sorsjegyet, ha azok a húzás előtt kellő időben visszaküldtnek, ismét visszavenni és az érte járó összeget haladéktalanul visszafizetni. Mit után ezen nyereséménysorsolásra naponta igen jelentékeny számú megrendelések érkeznek hozzánk jörjük emnélfogva, hogy minden megrendelést pontosan eszközölhessük, azokat mihamarabb mindenesetre azonban

1884. évi május hó 31-ike
előtt közvetlenül hozzánk juttatni.

VALENTIN ÉS TSA
banküzlet Hamburg.

Szerencse és váltóellen, gyakran nagy szerepet játszanak az emberi életben és annak mindenki kivétel nélkül nyitva tartat hátrán egy ájót, ha azt mint itt, szolid és kényelmes módon elérhet.

A mi főgyűjtődésnek a szerencse rögóta rendkívül kedves, és a tisztelt megbízottak érkei általunk mindenkor a legjobban szemmel tartatik. 9917

VASÁRNAPI UJSÁG

22-İK SZÁM. 1884. BUDAPEST, JUNIUS I. XXXI. ÉVFOLYAM.

Előzetes feltételek: VASÁRNAPI UJSÁG: 1 egész évre 12 frt
POLITIKAI UJDONSÁGOK együtt: 1 félévre 6 „
Csupán a VASÁRNAPI UJSÁG: 1 egész évre 2 frt
Csupán a POLITIKAI UJDONSÁGOK: 1 egész évre 6 frt
Kellődi előfizetéshez a postai megfizetéses vitellj is csatolandó.

SIMON VINCZE.
1813—1884.

ATÖRTÉNELMI nevezetességu csornai temetőben néhány héttel ezelőtt ezekre menő közönség, a legmélyebb gyászba merülve, állt körül egy új sirt, melybe a csorna-premontrei rend főpapjának, *Simon Vincze* prépostnak földi maradványait tették le szomorú pompával örök nyugalomra. Nemes törekvésekben és eredményekben gazdag pályá végződött be a derék férfi halálával; azon ritka alakok egyike tért benne pihenésre, kiknek nemcsak tehetségök, szellemi erejük van nagy feladatok megoldására, hanem a kik ideális gondolkodás-móddjokkal, szívök melegségével egész életüket áldásos tettek láncolatává, a férfias jellem példaképévé teszik.

A katolikus főpapság sorában voltak és vannak sokan, kik már állásuknál fogva is jelentékenyebb szerepet játszottak, mint ő, kiknek működése mélyebb nyomokat hagyott határukban sokkal nagyobb körben; de valóban kevés van a nagyevű egyházi férfiak között, a ki aránylag szerény eszközökkel, korlátoltabb hatáskörben oly hasznos életet élt, oly méltón töltte be helyét, mint *Simon Vincze*. Mint az ifjuság nevelő-barátja, mint egy érdemes tanítórend feje és vezére, mint buzgó terjesztője a közhasznú ismereteknek a gazdaság terén, mint Maecenás a tudományok és művészetnek, jeltetője a szegényeknek, tanácsadója, szerető atya a népeknek, — szeretetre, tiszteletra készleti kortársait, s biztositja magának a kegyeletes emlékezetet.

Simon Vincze 1813. július 14-én Keszthelyen született, derék kézműves szülőktől. A keresztségben János nevet nyert; a Vincze név szerzete-neve. Első tanulmányait szülőhelyén végezte, a felsőbb gimnáziumi osztályokat Szombathelyen a premontreik vezetése alatt, kitűnő előmenetellel. 1832-ben a premontrei kanonok-rendbe lépett, mert minden nemesért buzgó ifju lelke a tanári pályában találta meg eszményét. És az a magas felfogás, melylyel pályáját választotta, soha sem változott; az vezette őt saját tanítói működésében, az irányozta minden tetteit, mikor rendjének élén arra volt hivatva, hogy a szerzet tanító tagjait és iskoláit a kor színvonalára emelje, s azon megtartsa. 1837-ben szentelték föl, s akkor kezdte meg tanári működését, melyet meleg szív, nevelői tapintat, kitűnő előadás

jellemezték. E vonásoknak volt következménye, hogy tanítványai rajongtak érte. 1848-ban mint szombathelyi tanár a vas megyei nemzetőrség tábori papjává lett, s e hivatásában is lelkesen szolgált a haza ügyét. A szabadságharc leveretése után ismét a tanári széken találjuk őt, s ama szomorú időben mint a magyar nyelv és irodalom tanára fokozott buzgósággal ápolta az ifjuságban a hazaszeretetet. 1856-ban más térére vezette őt a gondviselés. A csornai prépostságnak szakavatott, tevékeny gazdája volt szűksége, a kinek az a nem csekély feladata volt, hogy korszerű gazdasági rendszerrel képesekké tegye a nem terjedelmes prépostsági birtokokat a mindig növekedő igények és terhek elviselésére. *Simon Vincze* volt e nagy feladatra hivatva, a ki már mint tanár kitűnő gazdává képezte magát, szakértelme mellett pedig ügybuzgósága és erélye biztositókat nyújtottak az iránt, hogy a rábízott feladatnak tökéletesen meg fog felelni. És valóban, néhány év alatt mint prépostsági jószágkormányzó inauvurálta az okszerű gazdálkodást, s ezzel is szaporította azon érdemeit, melyekért őt tisztelő és szerető rendtársai, a nagytudományu Szenczy Imre halála után, 1860-ban préposti méltóságra emelték.

Ha valaha igazolta magát az egyenrangú társak bizalma; ha valamikor bebizonyodott, hogy az ember nő magas földadataival: *Simon Vincze* igazolta e bizalmat; e nemes férfi fölemelkedett feladata magaslatára. Nem volt

SIMON VINCZE.

a nyilvánosság embere azon értelemben, hogy vágyott volna a «szerepre», inkább kerülte, mint kereste az olyan tért, melyen a népszerűség olcsó babérait lehet szedni. 1861-ben fölépítették képviselőjelöltnek a csornai kerületben; meghajolt a párt akarata előtt, de inkább örült, midőn kisebbségben maradt, mert érezte, hogy a törvényhozásban pótolják őt, míg akkor még új méltóságának kötelességei *egészen* igénybe veszik.

Nem részletezhetjük e helyen fáradságtalan tevékenységét: mint törekedett egy új tanári nemzedék nevelésével a rendet tani ői hivatásának teljesítésére a kor követelményei szerint képesíteni; mint szerentette a fiatal erőket jutalmakkal, alyai szeretettel, hogy tanulmányait mentől fényesebb sikerrel végezzék; de fel kell jegyeznünk, hogy ő volt a tanító rendnek főnöke közül az első, a ki magasabb kiképezés végett a budapesti egyetemre küldött ifju rendtagokat; az ő bőkezűségének köszöni a szombathelyi főgimnázium tanszerekben való gazdagságát és mintaszerű berendezését. Az iskola érdekében nem riadt vissza semmi áldozattól, pedig mindjárt prépostsága kezdetén nagy csapások érték a rend birtokait; szárazság, marhavész, tűz pusztították a különben sem nagy vagyont; a megkezdett beruházásokat folytatni kellett, s e kedvezőtlen körülmények között is átvette a szentgotthárdi apátságtól a szombathelyi gimnázium 7-ik és 8-ik osztályai ellátásának kötelezettségét, a rend nem csekély áldozatával, csak azért, hogy az iskolát egységes vezetés által a haza elsőrangú középiskolái közé emelje. Az iskola volt szemefénye.

Messzeható munkásságot, áldásos tevékenységet fejtett ki Simon Vincze a gazdaság terén is. Nem szólnánk arról, a mit a prépostsági birtokok érdekében rendkívüli sikerrel tett, csak azon tényeket említhetjük föl röviden, melyek a közérdekek buzgó szolgálatát tanúsítják. Ő volt egyik alapítója az országos gazdasági egyesületnek, a győrvidéknek pedig több éven át, egész haláláig, elnöke és lelke. Gazdasági kérdésekről kitűnő értekezéseket írt, egyebek között a szőlőművelésről adott ki egy népszerű művet, melynek nem csekély befolyása volt az okszerű szőlőművelés terjesztésében. Általában a gazdaságnak ezen ága volt gondjainak egyik főfőrgya. A buza-, repcevető gazdag Rábaköznek egy alig észrevehető emelkedésére ugyszólván varázslattal teremtett egy pompás szőlőkeretet, s természetének fényes eredményei, meg az ő buzditásai, tanácsai, közreműködése, utat nyitottak a szőlészetnek ezen az istenáldotta vidéken is. Ezer meg ezer ajk áldja emlékét azért, hogy János-hidán és Alastyánban, a prépostság kegyura-ága alatt álló jász-nagykun-szolnokmegyei községekben, megteremtette a községi magtárakat; fásorok keretébe foglalt parasztgazdaságok, fák-
kal szegélyezett szép utak hirdették jötevé befolyását a nép szellemére. Népszerű volt a szó legteljesebb, legnemesebb értelmében. Élénk részvétele a megyei életben, különösen Sopronmegyében tanúsítja azt a buzgóságot, melylyel a közügyeket, a nép javát felkarolta. A rábakozi vasut-ügynek ő volt egyik legtevékenyebb előmozdítója. Ezen közhasznú tevékenység elismerésül tüntette ki őt ő felsége a Lipót-rend lovagkeresztjével.

De midőn e gyakorlatias munkássággal a közérdekeket szolgálva, a jót, a hasznosat valószínűsít, a tudományok és művészetek barátja az igaz és szép ideáljainak oltárára is meghozza áldozatát. A képzőművészetek alapítóinak emléktábláján nagyog az ő neve is; a nagy költséggel restaurált csornai templom hirdeti szellemének fenkölségét; a türjei régi gót egyház stilszerű restaurálását, mihez a terveket Stornó

mester már elkészíté, a Maecenas halála akadályozta meg.

Ez a halál korai, váratlan, annál lesújtóbb vala. Hetvenegy év terhe nehezedett ugyan vállaira, de ő a nagy időt a virágzó férfikor erejével viselte. Méltóságos alakja, dértől alig érintett feje, ifju tüztől ragyogó szeme, üde, nyájas tekintete megzafolták az évek számát, s mégis — a gyilkos kór négy napi küzdelem után legyőzte az életet. A halálküzdelem alatt a csornai orthodox izr. templomban is imádkoztak érte.

Simon Vincze ápril 15-én hunyt el; temetése 17-én ment végbe. A gyászolókkal roppant tömege mutatta, mily magasan állott a boldogult a közbecsülésben. Egyházi és politikai méltóságok, megyék, hatóságok, intézetek, egyesületek, felekezetek küldöttéi közelről és távolról jöttek koporsójához megadni neki a tisztelet adóját; a könnyes szemek ezrei beszélték néma beszéddel, mit vesztett benne a haza, a vallás, a szerzet, a közműveltség, a nép. Egy zajtalan, de dúsan gyümölcsöző élet emlékezete töltött el minden szívet, s minden szív áhitattal mondá el a távozó után az áldás ígét.

NÉVY LÁSZLÓ.

MESE A DACZOS KIRÁLYLEÁNYRÓL.

Élt egyszer hajdanában, nagy hirben, gazdagon. Ki tudja hol vagy hol nem, délen vagy éjszakon, Elég az hozzá, hogy volt, élt egy vén, vén király, Vénebb királyi kertje legvénebb fűnél.

Kormányozott szeliden temérédek tartományt, Azért szerette isten és ember egyaránt. De bárhogy is szerették, nem élhetett tovább, Oly vén volt már, alighogy értették a szavát.

Halálát a király is sejtette jól, ekép' Hivatja hát magához egyetlen gyermekét, Tündéri szép lányát sürgetve kéri — Kít késő aggkorára rendelt az ég neki.

S mondá: «ha unokákat már meg nem érhetek, De látni haj! szeretném királyi férjedet, Ki bírja koronát meg kezded elgyoron? Nyugton csak ugy halok meg, válassz! parancsolom!»

És a királyleány bár szép volt, hogy szebb se kén' — De dacz meg büszkeségült a szive rejtekén, Felesattan nagy haraggal, göggyében kipirul, Hogy hallja a parancsot atyjának ajkírul.

«Jól van, ha megtagadtad tőlem a koronát, Hogy egy magam viseljem, fejemre szálljon át — S parancsod férjhez mennem erővel kényszerít, Legyen, miként kívánod, parancszavad szerint.

Bár férfi nem vagyok, de erőtlén gyenge sem, Királyi koronád jól megállna fejemen, Hogy lánynak mért születtem? né nézd, mi nem hibám, Ha gyámot rendelsz mellém, legyen, de férfit ám!»

Atyjának a királyleány felett nagy daczozal így, Elkérte tőle aztán kincstár kulcsait, Tárnoknak a király int, a kulcsot adja át, S nyissák meg a leányt a kincstár ajtaját.

Volt ott kincs halmazával, a szem vakult bele, Arannyal és ezüsttel hordó meg zsák tele. Ott a királykisasszony egy zsákot kismemel, Tizenhat izmos szolgáló alig vehette fel.

A palotán a zsákok letenni rendelé, Aranyhimes terítőt borítottat felé, Reáült nagy kevélyen és göggyel ajkain Hirnöknek a parancsot rögtön kiadja im:

«Kezem a koronával együtt az nyerje meg, E zsák arannyal ölben ki elvisz engemet, Ki elvisz ölben innen egész a templomig, Szerenese bár királyfit, koldust találjon így».

A hirrel a világ hogy mindenfelé betölt, Hát jöttek mindennem szerencsekergetők, Grófok meg herczeg-urfi, s mi e föld kerekén Lovas, gyalog vitéz volt, meg vándorló legény.

Szívókból a reménység, hej, eltűnt gyorsan ám, Hogy látták a királyleányt nehéz zsák aranyán, Csak biztatgatják egymást, próbálni egy se mer, Hiszen tíz, husz legénynek sok volna e teher.

Gondolták: a leányt csak elvinnék egymagán, Hisz az nem volna épen keserves munka tán, A zsák arany se tréfa, nem minden fán terem, Biz azt se hagynák ott, ha vihették szekeren.

S míg a királyleány így emberre nem talál, Három testvér királyfi hát egyszer arra jár, Hogy hallják ott a dolgot, megvillan a szemök, S próbálni jó szerencsét betérnek egyben ök.

Mint illik, a nagyobbik, próbát a tett elébb, Szájtátva nézte őt a sok uri rend s eseléd, A husz embernyi terhet felkapta hirtelen, Nem volt erőre járta földön, se tengeren.

Nézték irigy szemekkel mind a királyfiut, Hej! nem sokáig tartott, a templom messzi ut, Alig hogy hármat lépett, letette a terüt, A dereka megroppant, leje kimerült.

A másodika sem várt külön szerenese hej! Kettőt se lépett s immár lenyomta a teher, Erőlködött hiában, hogy csonjtja ropogott, Kevésbe mult, a lelkét hogy ki nem adta ott.

Utánok a legifjabb is néki túrközött, Ő volt legdélegebb s szebb mindegyikök között, Egészen gyermek arca, oly lenge mint a nád, Gondolnád, egy fuvással földig meghajtanád.

Csak nézték gunyolódva: hát mit akar ez itt? E gyermek bátyjaival csak tán nem mérkezik', Arany helyett a zsákban bizony ha volna toll! Mig felveszed, faeszkám, jó hosszatt alhatol.

De ő semmit se szólott, nem is figyelt oda, Közel hajolt a lányhoz, lágy hangon sutgona — Mint napraforgó naphoz, aként hajolt felé, Sovár tüzes szemével majdhogy nem elnyelé.

«Szívemnek szép szerelme, ha nem lehetsz enyém, E próba életembe kerül, ugy érzem én: A terhet nem teszem le a mig emelhetem, Bár nyomjon össze sulya, szakadjon életem».

És azzal ölbe kapja a zsákok s rajt' a lányt, Vér futja el az arczát, piros lett mint a láng, Felduzzad minden izma, — de már ereje fogy, Egyet alig hogy lépett s immár le térdre rogy.

Akarna mindhiában felállni ujjolag, Vadul zihál a melle a szörnyű suly alatt, A csonjtja roppanása elhallzik messzire: Öléből, hej, a terhet de mégse teszi le...

S a lány mikor beszélni hallotta a fiut, Halk sutgó beszéddel, szép arca csak kigyult, Hogy látta küzködését, nagyon megszánta őt, S ajkáról nyomban eltűnt a büszke dacz s a gög.

Kezén hogy érezé a meleg lehelletet, Szívében szerelemnek tüzlángja éledett, Nem birt magával immár, készé a szerelem: A zsák kötőjét fogta, megoldta hirtelen.

Ontotta hej! magából az aranyt a zsák, Cselédek és a népség hamar felkapdosák, Zsebelt mindenki aztán a mennyit csak tudott; Öreg apám is ott volt, csak annak nem jutott.

Igy a királyfi terhe könnyű lett perc alatt, Ölében most csupán a királyleány maradt, Szívére szoritotta, térdéről felszökött, S futott míg el nem érte a templomküszöböt.

De ott nem állt meg aztán, belebb is vitte ám, Egy szikrát sem daczolt most már a királyleány, Oltár előtt letette, ott egybe forrt szívök, Szerelmet esküvének egymásnak holtig ök.

Csaptak nagy lakodalmat, itt nagy áldomást, A vén király se halt meg, épsít szemléltomást, Daczos királyleányból lett nyájas feleség — Daczos királyleányról itt végzem a mesét.

BEDŐHÁZI JÁNOS.

KEMÉNY JUDIT.

— Történeti beszély. —

Írta: P. SZATHMÁRY KÁROLY.

(Folytatás.)

II.

Magyarországon az ügyek egyre jobban bonyolódtak. Rákóczi hadai diadalmasan nyomultak elő Felső-Magyarországon, és előcsatárai már Bécs körül kalandoztak; e diadalok aztán visszahatottak Erdélyre is. Rabutin, hogy határozott tudomást szerezzen arról, ki van mellette, ki ellene, a főuraknak tudokra adá, hogy azok, kik hűségesek a császári hához, császáraikkal együtt a császári őrséggel ellátott várakba nyomuljanak; mert a kik ezt nem teszik, ugy bánik el velök, mint valódi ellenféllel, s ha elfogatja őket, hadi törvényszék elé fogja őket állítani. Ilyen mentvárakul az ország felső részében Görgény, Kővár, az alsóban pedig Fogaras és Szében voltak kijelölve.

E rendelet következtében a Kemény-család tagjai is, s ezek között László és Simon, családjaikkal együtt a görgényi várba vonultak; ide kellett átmenni a gőrgényi Kemény Juditnak is, hol alája voltak vetve mindazon szabályoknak, melyeket a várparancsnok a várban lévő urakra nézve fentartani jónak látott; e szabályok pedig igen megközelítették az ostromállapotot, ugy hogy a várakba vonult urak félig-meddig hadi foglyoknak tekinthették magukat. Két-három szék szoba állott egy-egy előkelő család rendelkezésére; nagy kegyesen megengedteték nekik, hogy élelmökről maguk gondoskodjanak; de az uraknak a várból csakis a főparancsnok világs elirabéli engedélye mellett volt szabad eltávoznok.

Kemény Simonnak és családjának a vár keleti oldalán jelöltetett ki lakása, kilátással a rengeteg görgényi havasokra, melyek a lassanként beköszöntött őszi idő által napról-napra komorabb színezetet öltöttek.

A nappali szobának berendezett helyiségéből egy kis függő erkély rugott ki a vár szédítő mélységű sánczai fölé, ólomkarikás ablakaival; s ez volt az a hely, melyet Kemény Judit kedvenc munkahelyéül választott, a váragné kegyességéből fölékesített néhány cserép virággal, s hol himző rámája, vagy imádságos könyv mellett majd meg ábrándozva, vagy épen télenül nappalait eltölté. Ez a kis négyyszög hallá gyakran fel-feltörő sohajtásait, s néha fenhangon olvasott imáját «A távollevő kedvesért»; a vár alatt elterülő és egyre sárguló tölgyerdőség nem egyszer hallá szomorú dalait, melyek különösen olyankor zendültek meg, midőn a már fehér süveggel fedett havasok háta mögöl ábrándos világgal feltűnt a teli hold.

Szomoru és egyhangu élet volt ez; csaknem olyan, mint a vár börtöneiben silylő raboké; s ez egyhangúságot még a bent elszárlavart meg; mert ily korszakban az emberek örömet vonulnak vissza, nehogy titkos gondolatukat ellesse és kárkura használja valaki. Az urak is csak olyankor gyültek össze értekezletekre, ha a várparancsnok Rabutinnak valamely rendelkezését közölte velök; de ezek is igen ritkán voltak vigasztalók, mert vagy újabb adókat, vagy szigorubb megszorításokat tartalmaztak.

Egy szép őszi napon hire jött, hogy a tábornok a görgényi várat meg fogja látogatni, és e hir közölve lón az urakkal azon hozzáadásal, hogy a tábornok igen szivesen fogja venni, ha az urak is minél nagyobb szívességgel és kitüntetéssel fogadják. A Kemény, Bánffy, Wass, Rédey, Bethlen és Teleki-családnak Görgénybe szorult tagjai Kemény László lakásán össze-

gyültek, hogy tanácskozzanak a fogadtatás módzatai fölött; mindegyik igyekezett minél nagyobb loyaltást mutatni, de jószágaiktól elszakítva, utoljára is alig állott egyik módjában, mint az, hogy a tábornok elé lehető diszszel kivonuljanak; közös költségen nagy ebédet adjanak, s ha a tábornoknak kedve lenne reá, a havasok között medvevadászatot rendezzenek tiszteletére.

A várban az érkezést megelőző napokon szokatlan sürgés-forgás keletkezett, a katonaság fegyvereit tisztogató, a bársony-menték és dolmányok előkerítők a ládákból s a folyosókon kiterítve a hűszők tisztelői kezeinek adták át; az urnók a várnagy közös konyháját foglalták el, s erélyes készületeket tettek a lakomához. Az urasági vadászoknak most különös kegyelemből megengedtetett, hogy a nagy vendég számára vadpecsenyét szerezni az erdőbe kimenjenek, és a görgényi jobbágyoknak kiadott a parancs, hogy a hegyi patakokban annyi pisztrángot fognanak, a mennyi csak lehetséges.

Az érkezés napja reggelén a közeli hegyekről fölbocsátott rakéták jelentették a tábornok közeledését; mire megdördültek a várbeli ágyúk, a felnyitott kapun és a lebecsított dobogókon kiindult a várparancsnoktól vezetett, aranytól és kővektől csillogó uri rend: a három Bánffy, két Kemény, két Rhédey, Sárpatak Márton, Teleki Pál, Wass György, Tisza István és a többi kisebb nemes urak. A bársony eszalmakon gyémántos forgókból kimagasló sas- és köcsagtolak; aranytól, drágakövektől csillogó menték és ősi kardok, és a nemes lovakon köves szerzők és struccok üstök-nyomatók.

Rabutin generális, elhizott, testes ur az 50—60 év között, nehéz hatlovas hintón vitette magát, mellette ülő segédtsíztjével. Vörös, pofók arczát kevélyen fújta föl néha, és apró fekete szemei kétes bizonytalansággal forogtak ide s tova, mintha azt lenné, melyik bokorból ugrik eléje valami kurucz. Nehéz harezai lovait vezeteken vitték szolgáló a hintó után.

A fényes küldöttség megpillantására aztán kiderült arca; a várparancsnok jelentést tevő rövid szavait a varkocsa fölé bigyesztett háromszögletű kalap megérintésével viszonzá, és Bánffy Pál uram ékes oratóijára leereszkedő kegyességgel és magyar nyelven azt felelte: Keszenek.

Gróf Rabutin tábornok nagyon meg volt elégedve az erdélyi labancz urak fogadásával; s ezen megelégedésének első jelét azzal adta, hogy a kormányzó rokonát, Bánffy Lászlót nevezte ki a görgényi vár parancsnokává. Eléggé orrolták és szegyletek is eddig az erdélyi urak, hogy — mint Cserey uram magát kifejezi — egy hitvány lajtinánt parancsoljon olyan nagybiru familiából származó főuraknak. Igaz, hogy Rabutin az új parancsnok kezét még jobban megkötötte, mint az eddigi német lajtinantét; mert a várból senkit ki, és oda bebocsátani nem volt szabad az asszonyokon kívül, kiknek meg épen nem volt kedvök a háborgós világban e biztos helyet elhagyni. A hűséges, de nem nagy értelmi tehetséggel felruházott új parancsnok a felelősségére vonatkozó szabályokat oly szigorú, szőszertint értelemben vette, hogy — mint Cserey Mihály panaszolja — halálos hágmáz-betegségében sem engedett orvost hozzá bejónni.

A nagy lakomán, melyet az urak Rabutin tiszteletére adtak, szóba hozták a tábornok előtt a medvevadászatot is: és bár a kövér urak nem igen volt nagy kedve az efféle sportokhoz, nehogy vonakodását gyávaaságnak vegyék, a meghívást elfogadta.

Másnap reggel azután megriadtak a vár-

ban a vadászok; az urak bőr vadász-ködmönökben, hosszú flintákkal és vadászkeszkekkel fölfegyverkezve lóra kaptak, s a tábornokok együtt már kora reggel bevonultak a havasba és pár óra mulva zengett a jobbágy-hajtók hahója a völgynyilatot elállott urak felé, kik a vadászati sikerét a havasi pásztoroktól bevett tudósítások nyomán biztosra vették.

Rabutin tábornok a két leggyakorlottabb medvevadász, Kemény Simon, és fia Ádám között foglalt helyet; de nagyobb biztonság okéért Purkhaim hadnagyot is magához vette, ki ugyan érthetett valamit a hadi tudományokhoz, de medvevadászaton még soha sem volt életében.

A hajtók csakhamar felverték egy óriási anyamedvét, ki két kis maczkójával egyenesen azon irányba tereltetett, hol Rabutin tábornok állott. A testes ur, kit a gyaloglás az erdő aljából idáig jövet amugy is kifárasztott, hátát egy százados főnyófnak vetve állott löhelyén, kezében felvont fegyvere s lassan beszélgetett Purkhaim hadnaggal, ki most elhalványodva figyelmeztette a recsegerre, mely a szemben fekvő bokrok között támadt. Rabutin elég hidegvérrel fogadta a figyelmeztetést; fegyverét felporozta és vállához emelé, hogy készen álljon a lövésre; példáját követte a reszkető hadnagy is. A mint az öreg medve, mely két lábra állva tördelte maga előtt a bokrok ágait, vérben forgó szemekkel és iszonyu hegyes fogait mutatva folytonos dühös morgással megjelent: a két fegyver azonnal eldördült, a hadnagy golyója valószínűleg csak a levegőbe suhant el, de Rabutin valószínűleg érte a medve bundáját, mert az megrázkodva, még nagyobb dühvel kezdett a tábornok felé rohanni.

— A fára, a fára kegyelmes uram! — kiáltja a rémült hadnagycsoka, s hogy jó példát adjon, a következő pillanatban már az egyik közel álló fenyőfa derekán himbálózott.

Rabutin, kinek kevérsége a hasonló kísérletet meg sem engedte volna, szegényből sem követte a vézna hadnagy tanácsát, hanem puskája boldogabb végét fordítva, óriási ütést mért annak tusával a reárohant medve fejére, melytől az megtántorodott ugyan, de a következő pillanatban annál nagyobb dühvel rohant ellenére.

A megrémült tábornok már érzé a fenevad forró lehelletét; az iszonyu karmok bőrtőlőnyen már át kezdetek hatni: midőn a két Kemény, atya és fia, a tábornok mellett termettek s csaknem egy pillanatban mindkét oldalról hatalmas döfessel üdvözölték a fenevadat, keresztes lándzsával messze hátra dova azt a tábornokról.

Pár percze volt szükséges, míg a tábornok rémületéből magához tért, és szabadítóinak kezét megragadva, így szólott: — Ez szép és bátor tett volt töletek, urak; biztosítalak nemcsak egyéni hálámról, hanem a császár ő felsége kegyelméről is, kinek tudomására fogom hozni, hogy fővezére életét hűségteknek és bátorságtoknak köszönheti.

— Az egész szót sem érdemel, uram, — mondja Kemény Simon latinul, dárdáját az elesett medve bozontos szőrbe megtörölve; vadászok között ez kölcsönös kötelesség.

— Meglehet, — felel Rabutin ugyanazon nyelven, — de azért csak ne hozzatok engem többé medvevadászatra; nem ilyen kövér és idős embernek való mulatság ez.

Purkhaim hadnagy ez alatt alásérült a fáról és szegénykezve állott ott tábornoka közelében, ki most feléje fordulva, mondá:

— Kend pedig, ki vitezségének oly fényes jelét adta, velem fog jönni Szébenbe és a muskátások kommandóját átadja Rátónyi Já-

Kefekötő-ipar a vakok intézetében.

nosnak; mert a medve ellen könnyű a fára mászni, ellenben ha a kuruczok megtámadnák Görgény várát, nem tudom, hová kapaszkodnék kend.

A hajtásnak vége volt, s a vadászok a két kis maczkót elevenen elfogva, kötélén vezették a tábornokhoz, kinek körébe gyűltek és üdvözlésüket fejezték ki szerencsés lövéséért.

— No hiszen urak, — felel mosolygva a tábornok, — meglehet, hogy golyóm a medve bundáját áthasította, de ez bizony csak olyan szerencsés lövés volt, hogy ha itt ez a két jó Ke-

mény ur a fenevadat el nem veri rólam, ő felségének más kommandírozóiról kellene gondoskodni. Kifáradtam, térjünk vissza lovainkhoz.

A hajtók a vadásztársaság után czepelelték a medvéket, s az akkor még városnak nevezett Görgény egyik házából talpigát szerezve, és azt zöld ágakkal felékesítve, diadallal vitték a hatalmas állatot Rabutin tábornok után, ki azután emlékül el is vitte a medve bőrét: de a vadászattal magával sem ő, sem Purkhaim hadnagy sohasem dicsekedtek.

(Folyt. köv.)

A CSORNAI PRÉPOSTSÁG SZÉKHÁZA.

Simon Vincze néhai csornai prépostról közölt emlékezésünkkel kapcsolatban bemutatjuk a csorna-prémontrei kanonok-rend prépostsági székházát, a csornai kolostort. A nyájas külsejű, négyszögben épült terjedelmes épületet a múlt század közepe táján Kemeniczky Agoston prépost emeltette, ki alatt a szerzetet II. József eltörölte. Az épület középső része a nagy diszterem; alatta van a templom főbejárása. A kép jobb oldalán látható szárny eleje a prépost lakás, mögötte vannak a rendtagok szobái. A baloldali részen a takarékpénztár van elhelyezve. A földszintes ház uradalmi tiszt lakás.

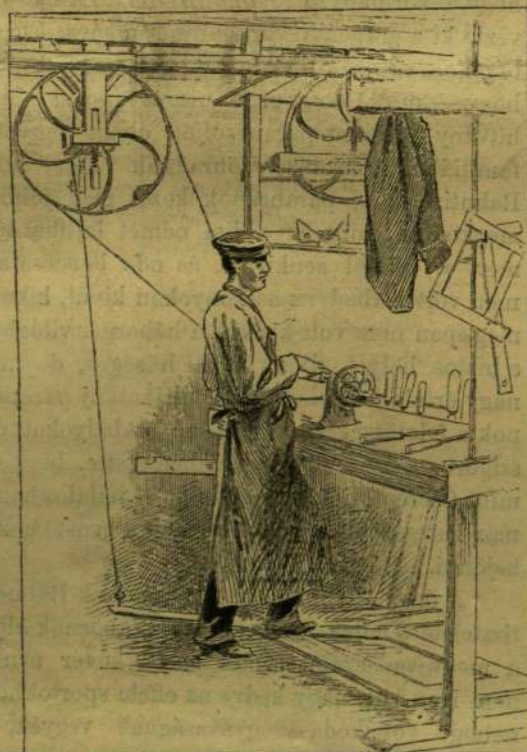

A CSORNAI PRÉPOSTSÁG SZÉKHÁZA.

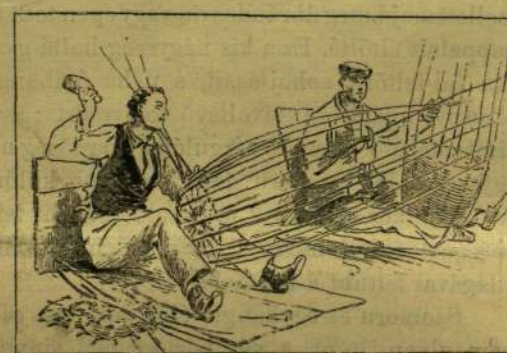
Fénykép után.

Székfonó.

Világtalan, mint esztergályos.

Kosarkötő vakok.

Fülvételre jelentkező vak.

Ébenfa-munkás vak.

Fülvételre jelentkező vak.

Vakok az utcán.

KÉPEK A VAKOK INTÉZETÉBŐL.

AZ ÚJ KIRÁLYI PALOTA BELGRÁDBAN.

kedő nyájassággal beszélnek vele, s kapunk fejedtül egy ott ácsorgó katonát. Így már elmehetünk a romokig. Ezek Tralesz maradványai: azon a dombon, melynek oldalain épült, nagyrészt köveiből emelkedett a mostani Aidin.

Csinos márványkutat pillantunk meg a falban; rézkupa függ mellette, lánczon. Vize pompás.

Elhagyjuk az utolsó házakat s olajfakkal borított zöld fensikra jutunk: itt volt a régi város.

Lenézünk Aidinre, mely tarka lepelként emelkedik a völgyből; számos minaretje van. Nagy város; talán 50,000 lakossal bír.

Túl rajta következnek a Meander tágas völgye; még azontul hegyláncok. Tralesznek is gyönyörű fekvése volt. Az utóbbak nem voltak arra méltók: lejjebb telepedtek.

Elfoglalva járunk az olajligetben, mely oly fényes multat borít árnyékával, s egyszerre szemünkbe ötlök egy harmas ivú magas fal, fargott sárgás kőből: ki tudja minő épület utolsó omladéka? Oly szépen illik meleg színezete a környező bányádt lombokhoz, a borongós éghez.

Minden iv egy-egy büvös tájképnek szolgál keretül, mely átlatázik rajtok a messze láthatárig. Közel ide vágások nyomai mutatkoznak, s néhány oszlop áll ki a földből ölnyi magasságban, anyaguk finom, tarka márvány.

Faggatjuk arkeológusokat, de ő felelte ingadozó föltevésében.

Megmutatják nekünk inét a színházat, mely egy szomszéd domboldalt borít. «Menjünk oda, nincs mesze,» mondja R. «Hát a színház?» szól közbe gyógyszerész-barátunk. «Katonánk, e rövid karddal, megse védhet. Ha legalább puskája volna!» Dacz ra a derék ur aggodalmának, csak elballagunk a színházig; közelében temetőre akadunk, emlékkövek majd mind márványtörödékek, a görög régi építészeti ismertető jeleivel.

Visszajövet szóba jönnek az aidin-i keresztény iskolák. A helybeli görög lakosság (néhány ezer lélek) adakozásából létesültek ezek; igen szegények, s fenntartási költségeik évenként felérnek összes alapítóik ötével.

«Hallotta?» figyelmeztet engem R. barátom «mekora uszorsázkodás rejlik e tényben! S ha már a tehetősb görögök is így forogtatták közpénzeiket, képzelhetni, mit mivelnek a magokéval. Bizony nem igen szeretheti őket a muzulmán köznép. Így már értem, miért látnak mindenütt rablókat.»

«Nem ennél?» sugom R.-nek. — «Türelem, barátom; a doktor vár minket ebédre.» — «De ha addig valami kávéházba iparkodnánk?» Ez eszmét a társaság elfogadja. Ej lesz, mire a kávéházhoz érkezünk. Ott találjuk doktorunkat; épen többet magával nargilézik. Szörnyűség! Nem engedi, hogy limonádénál egyebet rendeljek, tekintettel a készülő lakomára. Végre elszívtnak a pipák, oszlik a kompánia, s megindulunk a doktor háza felé.

Csinos lakás, szépen kivilágítva, s izléssel berendezve. Gazdánk, nem igen bírva a nyelvet, nem sokat beszél, de a leggyöngédebb figyelemmel gondoskodik mirőlünk. Van neje, leánya s egy sógora, divatosan öltözött, előzőkeny ifjú, ki már utazott, francziálul folyékonyan tud, s neki jutván a társalgás terhe, nagy nyájassággal viszi azt. Pompás ebédhez ülünk, mely bőven kárpótolja e hosszú nap koplalásait; könnyű beszélgetés közt — melybe a háziasszony számára néhány görög szót csuszattunk — kellemesen telik az idő; majd felkiser-

nek szíves gazdáink, s csakhamar mousseline-függönyökbe burkolt rengeteg vas-ágy fogad ölébe.

AZ OROSZ TRÓNÖRÖKÖS.

A Romanov uralkodó család házi törvényei értelmében a trónörökös nagykorúságát tizenhatodik évének betöltésével éri el. E hó 18-án — a görög naptár szerint 6-án — lett Alexandrovics Miklós nagyherceg és trónörökös tizenhat éves és ennél fogva teljeskoru. A trónörökösök nagykorúvá nyilatkoztatásának az oroszok nagy állami jogi fontosságot tulajdonítanak s az mindenkor fényes ünnepélyekkel van egybekötve, melyeknek színhelye a birodalom két fővárosa, Szent-Pétervár és Moszkva.

Alexandrovics Miklós nagyherceg 1868 május 18-án született s szepatyja, I. Miklós császár nevére kereszteltetett. Ha tehát megerheti, hogy a trónust elfoglalhassa, II. Miklós név alatt lesz Oroszország császára. II. Sándor, a szerencsétlen véget ért császár elsőszülött fia is

ALEXANDROVICS MIKLÓS NAGYHERCEG, AZ OROSZ TRÓNÖRÖKÖS.

ugyanazt a nevet viselte, de az, mint tudjuk, fiatal korában elhunyt, s III. Sándorra, a mostani császára, mint másodszülöttre szállt utána a trónörökös joga, ki elhunyt bátyjának jegyességét, Dagmár dán hercegnőt is nőül vette s ezzel kötött házasságából származott elsőszülött fiát kereszteltette testvérbátyja és nagyatyja nevére.

A cázárevis és a többi császári gyermekek nevelését maga az uralkodó-pár vezeti s az orosz fővárosban általában tudva van, hogy III. Sándor császár kiváló kedvét találja gyermekei oktatásában. Egyik-másik tudós tanár segédkezet nyújt ugyan a kis nagyhercegek és nagyhercegnők tanításá körül, hol egy, hol más tantárgyban, s különösen egy óriási birodalom leendő uralkodója fölnevelési gondoljaiban sok kitűnő tanerő osztozik, de az oktatás és házi nevelés vezetését még részleteiben is maga a császár tartotta tenné magának, a ki sokszor órák hosszaiig időz a cázárevis tanuló-szobájában s hosszabb sétákat tesz vele. A császár, a ki teljes tudatával bír a nő és anyja kötelességeinek, lelkiismeretes pontossággal végzi a gyermek-nevelésnek inkább ő rá eső részét.

A cázárevis még igen is fiatal ahhoz, hogy jelleméről, hajlamairól, képességeiről már most határozott ítéletet lehetne mondani. De azok a személyek, nevezetesen az idegen diplomaták, kiknek alkalmuk nyílt az orosz udvarnál vele érintkezni, igen dicsőreleg nyilatkoznak róla. Nevezetesen nem közönséges nyelvismeretét emlegetik. Anyanyelvén, az oroszon kívül anyja nyelvét, a dán, továbbá a francziát és angolt is bírja s a németet tökéletesen beszéli.

Mint orosz nagyhercegnek természetesen van katonai rangja is. A cázárevis ugyanis az összes kozákesapatok atamanja, parancsnoka. E minősége hivatalos címében is ott áll: «cázárevis és a kozákesapatok atamanja». Képünk is ebben az egyenruhában tünteti föl.

Az által, hogy a trónörökös nagykorúnak lón kijelentve, környezetében csak kevés változott. Még a bizonyos esetekre kinevezett gyám-tanács is megmarad egész a trónörökös huszadik éveig, mely ideig mindig van mellette egy különös gondnok is. De mostantól kezdve már huzza a nagy apanaszt, az számára külön fizetetik és kezelik, korlátlan rendelkezési jogot azonban csak huszadik évétől kezdve nyer fölötté.

EGYVELEG.

«Az ó-testamentum régi héber kéziratát, melyet nem rég fedeztek fel Oroszországban, dr. Harkavy Sz.-Pétervárott gondosan áttanulmányozta s azt állítja, hogy igen sok részben jelentékenyen különbözik a hivatalos szövegtől. A kézirat 51 pergamentarabból áll, melyek különböző korúak; vannak oly betűk, melyek már egészen ismeretlenek, más része a kéziratnak a Krisztus születését megelőző században Jeruzsálemben használt betűkhöz hasonlít, a legújabb eredeti rész valószínűleg a második századból való Krisztus születése után. Dr. Harkavy azt hiszi, hogy e kézirat egy hazájától korán elszakadt zsidó gyülekezet kebelében jött létre. A pergament egy matrótól vásárolták, kinek atyja harmincz évvel ezelőtt Rhodoszban találta azokat egy nagy tűz után. Nevezetes, hogy a matrót csak nagy nehezen vált el e kincstől, mivel azt amuletnek tekintette.

Telpherage nevű készletet talált fel egy Jenkins Fleming nevű edinburghi ember. Ez egysínű vasut, melynek sinje, hasonlóan a táviró-sodronyokhoz, oszlopokhoz köttetik s a rajta haladó vagonok lefelé esüngenek, azaz a kerék a kocsi felett van. A mozgató erő villam. A feltaláló szerint e szállításmód igen olcsó és biztos s különösen bányászati és mezőgazdasági termékek szállítására alkalmas.

A berlini középiskolákban szakértők megvizsgálták a lég minőségét s valóban megdöbbentő eredményre jutottak. Míg a szabad légben rendszeren legfeljebb 0,0005 szén-sav-tartalom van s Petteukofer tanár vizsgálatai szerint zárt levegőben 0,001 legfeljebb a nem egészségellen arány, Berlin középiskolái közül csak két jól szellőztetett intézet volt, hol nem ugyan ily tiszta levegő, de csak kevéssel romlottabb létezett, a többiben 4-5 ezredrésze s egy iskolában 0,00825-re emelkedett, tehát a legnagyobb mértékben ártalmas volt az egészségre.

Amerikai ügyesség. A «New-York Herald» dicsőkedve említi, hogy az angol nagy lövész eredményét hamarabb közölte, mint bármely európai lap. A táviratot 11 óra 9 perczkor adták fel délelőtt, 11 óra 14 perczkor megérkezett New-Yorkba, 6 percz múlva a szedők kezében volt s 17 perczcel azután, hogy Londonban feladták, New-York utcaiban már áruáltak a külön lapokat a nagy ujdonsággal.

Robinson Kruzo napernyőt kezdenek hordani egyes amerikai nők most tavaszal. Az eredeti alakját gondosan utánozzák, a külső rész vörös és arany színű fűfodrok ékítik s a nyél Robinson kedvenc kecskéjét ábrázolja.

AZ ÖRÖK ÉJ HONÁBÓL.

— Képek a vakok intézetéből. —

A budapesti köz- és jótékony intézetek összes gyámoltjai között talán a vakoknak van a legszébb — kilátásuk! Minő szomorú szójáték! Ott, ahol a király-utca szélesre torkollik medre a sugár-utca s a gyár-utca fasoros sétányaira szögellik, hol a világörössé ágaskodó Budapest egyik végétől a másikig, mint tengerből kiemelkedő istenasszony, készül körülfürni derekát hatalmas körútjának hullámain kigyózó öv-gyűrűjével, — egy néma, egy kihalt pont a lüktető élet közepette, egy szörű hálgyó a főváros ragyogó szemén, egy szomorú épület a paloták fényes tömegében, az országos vakok király-utcai intézete.

És mégis minő vig élet, minő pezsgő kedv zaja hallszik a szomorú helyről! A küszöbön már kalimpáló zongorák futamainak összevisszasága fogad, a tágas udvaron duzzadó egészégtől piros gyermekek tornáznak, vagy «lánczot» játszanak s rontják, ránczígálják egymáson a szakadozott vászonzubbonyt. Csak a fölfelé emelt s talán némi ábrándosság-ág égne szegzett tekintet s az arcz mozdul-

dohány kell, akkor a bagó is megteszi a szolgálátot.

Az igénytelen, ódon, de barátságos külsejű zöld zsalus épület azok közé tartozik, melyeknek fiziognomiája lassanként kiszorul a modernné alakult főváros utcáiról. Midőn 1828-ban a pozsonyi diétán József nádor először vett föl három vakot országgyűlési szálásra, hogy azután szakadatlan tevékenységet fejtsen ki egy országos vak-intezet létrehozatala ügyében; s mikor a diéta befejezése után a három első országos vak Pozsonyból Budapestre jött át, s megkezdődött a humánus megalom a közjótékony felhívásával, olyannyira, hogy egy kancelláriai rendelet már a katolikus főpapoknak is kötelességévé tette, végrendeletökben megemlékezni az országos vakok intézetéről: akkor épült e ház az akkori pestmezei alispán, Dubraviczky áldozatkészségéből. Mily irtózatossá kegyetlenségű játéka a sorsnak! A nemes építető nem sejté a mi bekövetkezett, hogy ma már egy unokája, egy bájos ifjú lányka is ott van, azok között, kik a jótékony enyhítő födele alatt keresnek menedéket a lelki ördögök és kínzó sötétség ellen.

Biztató jel, hogy ma-holnap már a foly-

erköcsi nevelés, a mit a király-utcai vak-telep derék és talpraesett érzéki igazgatójának, dr. Mihalik Izidornak sikerült kikerülnie — nem ritkán egész hipokondriává fejleszté ki. Minő élénk ellentét ezzel szemben az az ökölnyi kis székegy fiú, hanczurozásban szaggatott csizmával, kefezerű sörte-hajával, a mint higanyként izog-mozog szünetlenül, jökédvü mosolygással mutatja apró egérfogait s alig bírja szilaj véret a kausukra nyomott domboru betűs abeaze tanulására szorítani. Csupa élet, csupa pezsgés ez a kis vadcsikó, s az ember el sem igen hinné, hogy e nyugtalan fiatal lélek örök elzárkózásra van kényszerítve a külvilágtól, ha nem tapasztalná a hályogosan leragadt, szörű nélkü szemeken, a mi aztán kétszeresen lesújt és megdöbent.

Honnan ez a szörnyű betegsége a született vakságnak, mely halálítéletet mond az alig megszületett csecsemő felett abban a pillanatban, hogy őt az életnek adja? Nehány ragályos egyiptomi szembeteggen kívül a többi szerencsétlen mind olyan itt, a ki az anyatestből szívja magába a világtalanság átkos mérget. Az emberi természet úgy van alkotva, hogy jobban rettegi a véletlen következtében előállott baleseteket,

A LEEGETT BÉCSI STADTTHEATER.

latlansága árulja el a világtalant, a mint kettésével karon fogva s bizalmas beszélgetésbe merülve sétálgatnak fel s alá, tétova habozással térnek ki, ha szembejövőt sejtene s figyelve neszelnek a legkisebb idegen hangra. Egyik-másiknak ujjai közt ott füstölög még az imént meggyújtott cigarett; e tekintetben nálunk igen helyes és utánzó példát van megteremtve; a vakoknak ugyanis, még ha csaknem gyermekek is, nincs megtiltva a dohányzás, ha ezt egészségük kockáztatása nélkül tehetik. E rendszerre rávezette az intézetet az a számos szerencsétlenség, mely onnan eredt, hogy a tiltott élvezeten rajtakapott vakok zavarukban ágyba vagy más gyülekező helyre rejtve az égő szivarvéget, nem ritkán jelentékeny szerencsétlenségek okoztak. Az ok megszüntvén, természetesen az eredmény sem jelentkezik többé, s így e némileg kényeszerű dohányzási engedély hasznos rendszabálynak bizonyult sok baj és baleset elejévetelére. Az igaz, hogy nehéz elképzelni, mit élvezhet a világtalan a nem látott füstön, hiszen tudjuk, hogy a kéken bodrozó füstszalagnak látása oly lényeges föltétele a dohányzás élvezetének, hogy még a legszenvedélyesebb dohányzó sem képes azt teljes sötétben élvezni. Ha csak

tonosan gyülemelő alapítványok kizsárolással fenyegetik az épület rozszant oldalfalait s új és tágasabb helyiség építését teszik szükségessé. Mindenesetre nem mindennapi helyzet, hogy egy humanisztikus közintézet kénytelen legyen szűkebb mederbe szorítani működési körét, mint a hogy arra eszközei után képsítve lenne. A király-utcai vakok intézete abban a kellemes helyzetben van, hogy alig felét tölti be az alapítványi helyeknek, a többinek ellátására, ez idő szerint, képtelen, míg csak az új építkezési terv, mely már teljesen kidolgozva fekszik a közoktatás-ügyér előtt, meg nem valósul.

Jelenleg az országos vakok intézetében elhelyezett vakok száma mintegy 80 körül van. Érdekes az a tapasztalat, hogy a szellemi foglalkozásokra értelmileg legképesebbek köztük minden kétségen felül a magyarok, utának következnék mindjárt a szláv nemzetiségűek s utolsó sorban — horrendum dictu! — a németek állnak, oláh, cigány, stb. népségekkel együtt. Bármennyire haragudják is ránk a Schulvereinek, nagy lelki meggyugvásunkra szolgál ezt konstataálni. A német betegeknek, már természeti hajlamaiknál fogva, a vakság következtében bizonyos eltoppult miszticizmus áll be, s ezt más külföldi intézeteknél divó, túlnyomóan vallás-

mint azokat, melyeknek valami lassu és benső ok hatása az előidézője. Azt hiszem, nincs igaz. Minden véletlenben van valami vigasztaló már abban, hogy véletlen s nem volt előrelátható. Az állandó okok rendszerűsége ellenben abban emel szörnyű vádat ellenünk, hogy kikerülhetők mutatja be utólag azt, a mi bekövetkezett. Közegésügyei rendszabályaink javítása nagy mértékben csökkentené a született vakok számát, mint ezt Szászország példája mutatja, hol a bábák eljárásának szabályozása egyszerre harmadára süllyesztette alá a világtalank szerencsétlen kontingenciáját. Szászország különben a vakok foglalkoztatásában is mintáállam, s mellette Svájc, Hollandia, Dánia, Anglia és Amerika járnak jó példával elől. Franciaországban is van már a vakoknak iparintézete, de itt még 23,000 vak létezik a legutóbbi kimutatás szerint, kiket az állam eddig még nem részesített munkaadásban. Ha meggondoljuk, hogy az érzékek egymást kiegészíténeket életteni törvénye szerint mennyi rendkívüli ügyesség fejleszthető ki a vakok ujjában, kiknél az élettevékenység szűkebb körre szorulva, ott természetesen fokozottabban is működik — úgy valóban az iparprodukczióra nézve rendkívüli fontosságu kérdésnek kell tar-

tanunk a vakoknak kézimunkához való alkalmaztatásáért.

Kitűnik e tétel igazsága mindjárt a gyakorlatban abból a körülményből, hogy Anglia egyetlen évben több mint két millió darab iparczikket gyárt és ad el a vakok műhelyeiből, s hogy a párisi bas-froid-utcai vakok intézete már tekintélyes számú megrendelőket lát el a legfinomabb kivitelű divatcikkkel és faragványokkal.

Természetesen nem minden iparág egyenlően alkalmas a vakok foglalkoztatására. A gépmunka gyorsasága ma már bizonyos tekintetben verseny képtelenekké teszi a vakokat, kik ugyanazért az árért sokkal huzamosabb időn át kénytelenek dolgozni egy munkán, mint hasonló szakmájú építész iparosok. Franciaország is csak úgy képes a vakok ipari foglalkoztatását terjedtebb mértékben tűzni, hogy állandó vevőkkel rendelkezik, kik biztos piacra szolgálnak mindennemű termelésének. Amde nálunk nagy hátrány az, hogy epen az oly fényűzési cikkeknek, melyeknél a kézimunka tökélye áll előtérben, alig van keresletük.

A budapesti vakok intézetében a kosár- és székfőnőn kívül, mely két ág ma is a kormány által, Tréfort miniszter dícséretes buzgóssága következtében, a pécskai kincstári uradalomból ingyen felajánlott vesszőkből üzetik, még több más kereseti mód is meg lón kísérve, így a többek közt br. Kemény Árpád gyönyörű ében-fametszetei pár év előtt általános feltűnést keltettek, valamint az esztergályos munkának, stb. is voltak mivelői, mindezekkel azonban föl kellett hagyni a munka értékével arányban nem álló csekély anyagi eredményei miatt s jelenleg a vakok munkálkodása csaknem kizárólag kosárkötésre s nőknél a külön felügyelő, illetőleg munkatanítónő által vezetett finom kézimunkákra szorítkozik, melyekből a jövő évi országos kiállításra lesz alkalom szélesebb körben is egyet-mást bemutatni.

Az említettekön kívül minden más foglalkozás ráerőltetése a vakokra, könnyű belátni, merőben problematikus természetű. Igaz, hogy sok függ e tekintetben a különleges viszonyoktól, mert hogy például Dániában épen a cipő-feldolgozás az, a mi a legjövendőbb ágát képezi a vakok iparának, ennek oka csak abban rejlik, hogy a dán cipész lealázott talál magára nézve a cipőfeldolgozásban s ily munkát alig vállal el, ugy hogy a vakok előtt egy egész szabadon és verseny nélkül álló ipari tér tárul itt fel. A kosárkötésnél, a keresztbeteget vesszők alapidomaitól fokozatosan feljebb, a kényelmes és pepecsítő munka oly mezeje nyílik ismét a vakok előtt, mely kiválóan megfelel ujhegyeik túlfellett érzékiségének, úgy hogy némi gyakorlat után csupán képeletből a legcsinosabb czifrázatokat képesek fonás után előállítani. Mindezek képeinkben láthatók. Ugyanott a kefe-kötésnek, esztergályos- és ébenfalu munkának nálunk már nem gyakorolt ágaiból is mutatunk be képeket a párisi bas-froid-utcai intézet gyámoltjai köréből, melyeknek egybevetése hazai viszonyainkkal sem nem felesleges, sem nem tanulság nélkül.

A mi már most a mi intézetünknek uralgó elnökét képezi külföldi társintézetei felett, az kétségen felül a zenetanításnak különös figyelemben részesülése, mely az intézet legtöbb növendékének ad kenyeret, azután is, hogy kiléptek onnan.

A Micek-kávéház fővárosszerte ismert vak zenészei is ez intézetben nyerték kiképzetésüket, melynek növendékei között nem egy elismert nevezetességgel találkoztunk. Hogy csak egyet említsünk közülök, ki nem hallotta híret a világtalan zongora-virtuoznak és zeneszerzőnek, Horváth Attilának? Az elméletileg és tudományosan képzetebbek rendszeren egy-egy fővárosi zenekarhoz szerződnek el havi fizetés és a mellett két rész osztalék, továbbá több más járandóságok mellett, a mi együtt véve tisztességes keresetet nyújt számukra. Főleg ha természetesen ügyességök oly mérvű zsenialitással is párosul, mint egyiköknél, a ki az operai premiere-ek rendszer látogatója a nemzeti színházban, s elég az újdonságokt egyszerű hallania, hogy a tetszetősebb részeket azonnal, hazáérve, tollba mondja, s az eredeti hangszerelés minden árnyalatával papírra tétesse a vezetés alatt álló zenekar számára. Az intézet kilencz zongorája ugyan már felváltásra vár, mert a jelenlegiek inkább hasonlítanak cséplőgépekhez,

mint zongorákhoz, mindamellett bámulatos az az előmenetel, melyet egészen rusztikus eredetű gyerekek aránylag igen rövid idő alatt e komplikált szerkezetű hangszereken tesznek.

Ha magának a zongora billentyűinek komplikált felosztása óriási nehézségeket képzeltet e világtalanokra nézve építmény és látásu egyennél, ugy a nehézség csaknem legyőzhető lenné minőség a kótaalvasás bonyolult rendszerénél, mely a Braille-féle hangjegyzés találmányán sarkallik. Megannyi kaucsukra nyomott domboru apró pontok és vonalak, melyekből a tapintó ujj nemcsak a hangok minőségét, de azoknak méretét, a pauzákat, nyolczad, tizenhatodrészt stb. kótatkat, a basszust és az ütemet betűzi ki százféle összetétel alapján. És a még fűtyöt is alig hallott parasztyerek néhány hét múlva Liszt átiratait játssa a legértelmesebb előadással és a legiskolázottabb felfogással. E csodával határos tényekben természetesen sok része van a vakok élete általános természetának is, de lehetetlen azoktól elvitatni a vezetési és tanítási módszer nagy érdemét is, melyet a király-utcai intézetnél már két külföldi jury tüntetett éremmel és dícsőrkörmánnyal ki.

Csaknem feleslegesnek látszik eleinte, valójában azonban igazán mérlelhető fontosságú a vakoknak földrajzi oktatása. A tanítás kised táblák segítségével történik, melyeken a hegyek, folyók és az országutak domboru részekkel kiverve vannak megjelölve. Valami istenkáromlásához hasonló kegyetlen ironiájú dolognak tűnik fel, meglehet, egyelőre a vakoknak egy ily tisztán szemléleti tárgyra való oktatása, mely azonkívül, hogy első tekintetre minden gyakorlati cél nélkül valónak látszik, ki tudja, nem fentartja-e bennök folytonosan a vágyat, mindezt látni s közvetlenül szemlélni s nem-e még kinosabbá teszi a vakok gondtatását, ugy lebegtetve előttük az élet és természet gyönyöreit, mint Tantalus előtt az elérhetetlen gyümölcsös ágat? A dolog azonban másképp áll. Az ujjaknak biztos irányzása és ösztönzerű tapogatása kifejezi a vakokban a tájékozás tulajdonságát s a tapasztalat azt mutatja, hogy ugyanazok, kik ez iskolán keresztül menve bizonyos eligazodás képességét szerették meg magoknak, rendszer minden fennakadás nélkül lesznek képesek a városban, az utcákon is vezető nélkül szerte-szét járni, s nem tévesztik el a hazavezető utat, ha sétájokat abban hagyva csöndes magányukat akarják újra fölkeresni.

A vakok ipari foglalkoztatásának eszméje, mely ma már oly rohamosan hódít tért mindenütt, a franciaia Valentin Haüy eszméje. E derék férfi az, kinek arcképe is ott függ a király-utcai intézet dísztermében, több más nemeslelkű alapító és pártfogó, köztük az egyszerű, de áldozatkész pesti polgár, Hínke társaságában, ki oly jelentékeny végrendelkezéssel járult a modern humanizmus egyik legdátásosabb intézményének fenntartásához. Haüy neve azért is emlékeztetés kell hogy maradjon nálunk, mert az ő nevére tették a rendek a pozsonyi diétán a legelső alapítványt egy országos vakok intézetének felállítására érdekében. Most, hogy egy ismert nevű franciaia főr Haynald bíbörök-érsekhez azzal a kéressel járult, hogy adja rendelkezésére a budapesti vakok intézetének történetére és szervezetre vonatkozó összes adatokat, szélesebb körben való feldolgozás és ismertetés végett, bátran lehet azzal kecséget-nünk magunkat, hogy nem minden tanulság nélküli adalékokkal leszünk képesek járulni mi is, a humanus és keresztényes gondolkodás egy elsőrangú intézményének fejlesztéséhez.

VÁRNAI B. SÁNDOR.

A BÉCSI STADTTHEATER EGÉSE.

Még alig ocsudott fel Bécs város közönsége a megdöbbentésből, mely a Ring-színház szomorú emlékü katasztrófája által érte, s már ismét új esetet szaporított színházi tüzeseteinek statisztikájára. A tűz, melynek okát mind-éddig nem sikerült a vizsgálatnak kiderítenie, ezuttal az ugynevezett Stadtttheater, a díszes és elegáns Seilerstätté eme kiváló ékességű épületét hamvasztotta el. Ránk nézve azért is érdekes épület volt e színház, mert a kerepesi-uti népszínházhoz ugy külsőleg, mint belső berendezése tekintetében sokban hasonlított, a mint hogy ez utóbbinak építésénél csakugyan a

Stadtttheater terve szolgált lényeges vonásokban mintául.

Magáról a tűz lefolyásáról eléggé értesülve van már a hírlapolvasó nagy közönség s május 16-dika óta alig mulik el nap, melyen egy vagy más tekintetben akár az adatok új kiegészítéssel, akár a nyomozat föl-fölmerülő eredményeivel ne találkoznak a hírlapok hasábjain. De a legellentesebb hírek dacára is ma már annyit majdnem bizonyosnak lehet venni, hogy ez alkalommal nem gonosztevő kéz idézte elő a szerencsétlenséget, hanem a tűz a csillápadláson ütött ki, s a magasból aláhulló égő épületdarabok borították lángba a parkettet és a páholyok nézőterét is különböző helyeken.

Csak hogy ha egyrészlől megnyugtató is, hogy a legújabb bécsi tüzesetből kizártnak tekinthető a szándékosság rosszhiszeműsége: annál szomorubb alakban merül föl a kérdés, hogy miképen volt lehető ennek dacára, hogy még az 1881. decz. 8-diki borzasztó és száradokra szóló retentő tanulság után is, és épen akkor, mikor a legmesszebb menő üzrendészei intézkedések már-már a lehető legcsekélyebbre látszottak alászállítani egy hanyag mulasztásból eredhető véletlen baleset kedvezőtlen esélyeit: újra megbizhatatlannak bizonyuljanak a hatóságok rendszabályok s újra aggodalom és rettegés kerekedjenek felül a közönség visszatérni kezdő önbiztonsági érzetén. A szerencse a szerencsétlenségben ezuttal egyedül az a körülmény, hogy egyes sérüléseken kívül emberélet nem esett áldozatul s a tűzoltók és katonaságon kívül a bécsi önkéntes mentési szövetekezett is mindent elkövetett, hogy ugy az ált, mint a vagyon és az emberélet körüli gondoskodás tekintetében semmi kívánni valót ne hagyjon fenn.

Mindez azonban nem akadályozhatta meg, hogy a tűz, mely delutáni négy óra körül vette első szikráját, pár óra alatt a földdel egyenlővé tegye a bécsi színházi közönség eme büszkeségét és kipótolhatlan veszteséggel sújtsa az árván és kenyér nélkül maradt társulatot igazgatójával együtt, ki már megkötődött volt a szerződést a rövid idő múlva megkezdenni tervezett előadásokra nézve. Csak az egy negyed öt óra tájt terjengeni kezdő erős füstszag tette figyelmeztetést a színház kapusát az észrevétlenül támadt szerencsétlenségre s mire a tűzoltók a Szent-István tornyáról adott avizo közölteztében a helyszínre siettek, már a lángok hatalmas nyelvből csaptak fel a mennyezetre s kezdtek a födelet emészteni. Daczára a roppant vízmennyiségnek s a tűzoltók megfeszített térvekényességnek, a gyönyörű épület nemcsak a lángokban állott s egy óriási tűzokoszu képét mutatta, mely szikrára gomolygó sötét füsttenger körül fonódott, háttérben a vörösen sötét fűgöngnyel, mely csaknem egy óra hosszáig védte meg a nézőtér a lángok átkapása ellen. Mindennek azonban hamar vége szakadt, a biztonsági vasfüggöny is olvadni kezdett, s a mindenféle tűzmentes anyagokkal impregnált díszletek is egymásután estek a tűz martalekál, s mire hat óra tájt a kellékes terem plafondja is irtózatos ropogással alászakadt, a színház menthetlenül veszte volt.

Képünk híven adja vissza a leégett színház szép körvonalait, mely a franciaia szellem és izlés csarnokául lett emelve a bécsi németiség közötti hódításra. Hogy e hivatásának meg is felelt, arról multja tanuskodik, mely az új franciaia dráma történetével van szorosban egybe-nőve, valamint tanuskodnak ama nagy nevek is, kiknek évek hosszu során át működésök központját képezte. De épen e kiváló helyzetét tekintve, alig hihető, hogy pusztában hangoztassa el Laube meleg szavai, melyek újáépítése érdekében lettek elmondva, részvényesi legközelebbi ülésén.

A leégett színház, mely Bécs legdíszesebb és legelőkelőbb közönségét valhatta rendszer látogatójának, mint említettük, hímlokzatával a Seilerstätté felé volt fordulva, míg két oldalán a Schellinggasse és a Himmelportgasse elegáns házorai vonultak végig, szomszédságában állott a gróf Traun-féle palota és a kertészeti társulat épülete. Ezelőtt 12 évvel, 1872 szept. 15-dikén nyitották meg Schiller «Demetrius» című színművével Laube átdolgozásában, s maga az épület Fellner építész műve volt. Belső berendezése annyiban különbözött más színházakétól, hogy nem voltak állóhelyei, hanem csak 1500 számozott ülőhelye. Az egész épület 2300 négy-

szögmetérenyi tért foglalt el, s előrészen hat körinthé oszlop emelkedett, melyek az erkélyt s a tetőt tartották. A tetőzet az istenek gyűlését mutatta Zeus elnökele alatt s fölötté Helios szobra állott. A loggiák fülkéit Shakespeare, Göthe és Schiller szobrai ékesítették. Szép volt még a függöny, mely Makart vázlata nyomán a «Nyáreji álom» egy jelenetét ábrázolta. Régi igazgatói, Laube és Lobe alatt sokat küzdött a színház anyagi viszonyai, most, Bukovics alatt azonban némi kilátásokkal kezdte meg új ivadját, mely oly váratlanul szakadt felbe.

KORFUI ÉLMÉNYEK.

— Eredeti levél. —

Furesina, 1884 május 8.

Körülbelül három hónapja már, hogy szerkesztő urnak ígéretet tettem Korfúról, e mesés szigetről, megírni tapasztalataimat. Honfitársaink, a mérnök-egylet tagjainak pár órai itt tartózkodása megadta az alkalmat, hogy ígéretet beváltssam.

Nem tudom, Bädcker mint vélekedik az esetről, de első órai itt tartózkodásom alatt észrevettem, hogy Korfu kiválóan alkalmas hely a mézesetek eltöltésére és fiatal házaspároknak ennél fogva nem ajánlható eléggé, később sokaktól ugyanezt hallottam. Az ok a természet sajátosság, hódító, szinompában gazdag szépsége, melyet, hála istennek, minden vezetés, utbaigazítás és magyarizálás nélkül zavartalanul élvezhetni. Már pedig nem keresnek-e az ilyenféle emberek érzelmeikkel összhangzó természetet, melyben magukra hagyatva, csupán egymásnak élhessenek? Miután kint a szürke Adrián hanyattatunk, befordulva a csatornába, egyszerre mily egészen más, pompásan csillogó, sötétke lesz a tenger is! A sziget átelleni oldalán a messze kékű albániai hegyek, merész, szögletes körvonalaikkal, egyes legmagasabb csucok hóval borítva, — közvetlen előttünk a Fortezza vechia fantasztikus, ég felé törekvő sziklá, — melyeknek láttára Salvator Rosa tájképei jutnak eszünkbe; — vagy, ha délnek a városból kimegyünk, a narancs- és olajfa-ligete, a fak össze-vissza hasogatott, lyukas és sebhelyes törzsekkel, lombzatukon át a nap, elektrikus-szerű fényű szűrődve, világítja meg a tövükben nyíló virágokat — mindez, mondom, megmagyarázhatja fennebb hozott ítéletemet.

Más, az utazás mesterségét annak rendje és módja szerint üzők, bizonyos piros könyvvel kabátjuk zsebében, hamar elvegezhetik itt munkájukat, mert hisz nincsen itt sem muzeum, sem képtár, megcsillagozott művekkel, sem holmi megfeketedett freskókról híres templom. (Szent Spiridion bocessza meg, hogy egy perczig megfelledeztem róla — néhány sorral alább jóvá teszem e bűnömöt!) A lakosság görög, de majdnem mindenki beszél olaszul is és egyáltalában, mint minden kikötő-városban, hol sokféle ábrázatu ember fordul meg, még egyéb nyelvhez is értenek, pl. francziához, angolhoz, némethez. Minden megerőltetés nélkül észrevehetni rajtuk, hogy az angol közmondás: «az idő pénz», nem ismerik, ellenben a dolce far niente mesterséget nagy tökélyre vitték; különben sem többre, sem kevesebbre, mint a déli nemzetek egyáltalában.

Nem tudom, a tözsomszédság Khinával teszi-e azt, hogy apraja-nagyja, különösen né-mely hónapokban, a tökmagok morzsolására adja magát, tény az, hogy a sétáló és pihenő helyek leglátogatottabb pontjai majdnem oly magasan vannak e hasznos magvak kiritett héjaival fedve, mint egy rendes nyilvános intézet padozata porral. Azt meg kell adni, hogy az idegenek iránt előzékenyek, a legnagyobb készséggel szolgálnak felvilágosítással, tanácsal és tettel is. Az utcák ép oly szűkek, girbe-gurbák, a házak ép oly magasak, piszkosak, mint Olaszországban. Híres helyek a Spianata, mely, a mint Gregorius, egy német író, mondja, a világ legszebb tere — holdvilágítás mellett, midőn minden egyes épület palotának látszik, másfelől a Fortezza világító tornya magasan fejkül felelt tündöklik, és a giardinio reale, hol Erzsébet királynéknak is tartózkodott egynehány év előtt és hol állítólag egy ő neki küldött karácsonya is van elültetve.

A szépségükről oly híres görög nők közül egyet sem láttam. A férfiak sokkal derekabb

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

A Budapesti Szemle júniusi kötetének gazdag tartalmát a «Malabarharta» szanszkrit nagyjépos egy részének ismertetése és bemutatása nyitja meg. Fiók Károly fordította le az eredeti szanszkrit nyelvből a Nala és Damajanti szerelmi történetéről szóló önálló epizódot, s abból — ismertető sorok kíséretében — négy éneket közöl. Az egész epizód huszonhat énekből áll. Fiók ezzel egy nagyhírű költő mű egyik becses részét ültette át irodalmunkba. Az érdekes közleményt követi Téglás Gáborról «A trójai ásatások ősemberitani jelentősége», melyből most a második rész jelenik meg. Pálffy Albert folytatja «Anyá és grófné» című nagyobb regényét. Korunk egyik legnagyobb írójáról, Turgenyevről pedig — ír ir, illetőleg Turgenyev legújabb életírójáról, Zabel német könyve nyomán ismerteti műveit, azok irányát. A jellemzetes ismertetést bizonyára nálunk is szívesen veszik, mert Turgenyev magyar nyelven szintén közlekedt író. Közlemény Góbi Imrétől («Ablakból») közöl a kötet, továbbá gondos fordításban Hegedűs Istvántól Tennyson egyik nagyobb költeményét: «Az első összekozerzanás». A nemzetgazdaság köréből két cikk van; egyik: «Néhány adat kulturális tényezőink mérlegéhez», Földes Bélától, ki az akadémia kiadásában nemcsak a megjelölt «Nemzetgazdasági és statisztikai évkönyv»-től ad mutatványt, kulturális életünk néhány legfontosabb tényezőiről, statisztikai adatokkal; a másik Heltai Ferencz magvas czikke «A pénzügyi reguláció elmélete». Ampelos az operaszínház falfestményeit veszi védelme alá Ipolyi Arnold püspök ellen, ki a képzőművészeti társulat legutóbbi közgyűlésén tartott előki megnyitó beszédében kárhoztatta, hogy festőink mellőzték a hazai tárgyat és a mythologiahoz fordultak. Ampelos részint azt fejtegeti ez ellenében, hogy operaszínházba való történeti mozzanatokban szegények vagyunk, magyar mythologia nincs, és hogy a nemzetközi opera eszmeközben helyén vannak az Olymp alakjai. Könyvbirodalm helyén vannak az aprók járják meg jobban.

Ez alatt a város falain kívül a verontás fokozódott mérvben folyik. Fákhoz kötve áll ott tíz-tizenkét marha, mindegyik előtt két ember, egyik apró spanyol-félé kessel, másik bárdal. Már csak néhány percz hiányzik a tizenegyéből. A marhák mit sem sejtve, egykedvűen tekintenek körül bus szemekkel. Egyszerre messziről tömpán hangzik az első ütés: egy hirtelen villanás és a soha elszállt nem tévesztő kés villámcsapásként teríti le az állatot. Ugyanabban a perczben már a másik fejét vágja le a bárdal a ledült állatnak és nem tekintve a patakzó vért, eszevesztettként rohan azzal az ijedve hátráló nézők között a város felé, mert az elsőnek hozott levágott fej díjat kap a városháznál! Az alatt az egyik bőrt nyuzza le az állatnak, másik farkát szedi le, hasát vágja föl, bokáig gázolja vérben. En utálatlalt fordultam el a jelenettől: troppo sangue!

A dolog illusztrálására szolgáljon a következő tény. Néhány év előtt az említett napon egy osztrák-magyar tengerésztiást ült egy kávéházban, mi rosszat sem sejtve. Hirtelen borzasztó láma íti meg feleit; amott néhány ember tűnik föl, kiabálva, puskákkal, pisztolyokkal kezökben, itt egy mérsáros rohan, véres kessel fogai között, közébe a harangok zognak, örökös lövöldözés, ordítózás. Nem tudja mire válni a dolgot: hisz ez lazadás! Felugrik, kirántja kardját és, mint igazi katonához illik, elordítja magát: Utánam, ki a királyt szereti! A jámbor korfubeliak pedig, az ő kiabálásából egy árva szócakát sem érve meg, azt hitték, hogy örülltlen van dolguk és a kölcsönös felvilágosítások egynehány felőráskát vettek igénybe.

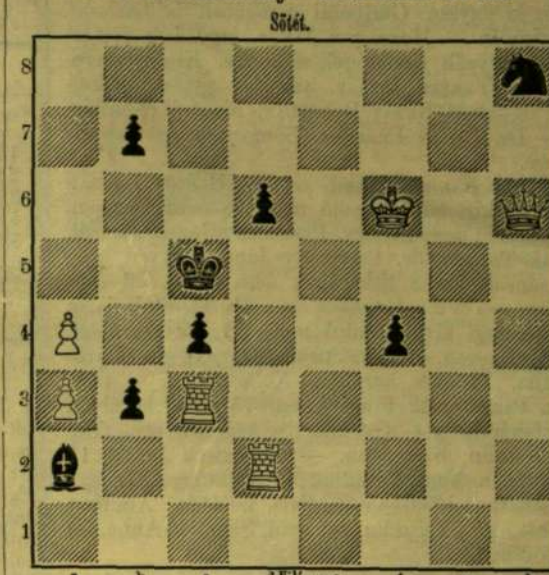
A lödőzés különben három nap és három éjjel tart szakadatlanul, kisé rosszul esvén idegenek fülnék, de a mint hallom, a nők sokkal kevesebbet szenvednek idegbajokban. Május közepével kezdődik aztán a saison morte, mely alatt csak reggel nyolczig és este nyolcztól lehet exisztálni, a szörnyű szunyogok évszaja ez, mely alatt a pompás vegetáció felpörkölődik és az ember alszik.

K. A.

Vörösmarty összes munkáinak Méhner által rendezett kiadásából ismét két füzet hagyta el a sajtót, az 5-ik és 6-ik. A lyrai és vegyes költemények közlését folytatja. Ara egy füzetnek 35 kr.

SAKKJÁTEK.

1276. sz. feladvány. Obermann J.-től.

Világos indul s a negyedik lépésre mattot mond.

Multheti számunkban a megfejtés sorrendje megzavarott, az 1270 sz. feladv. megfejtése helyett az 1271 sz. feladv. megfejtése közlöttett.

Az 1270. sz. feladvány megfejtése.

Table with columns for Világos, Sötét, and solutions. Solutions include: 1. He7-d5, 2. Be3-e6, 3. Hh3-f2, 4. Be6-e4-d6 matt. Another set: 1. Hh5-f4, 2. He8-d6, 3. Va5-d8 matt.

Helyesen fejtették meg: Budapest: K. J. és F. H., Andorfi S. és Kovács J. Dobozokban: Zagya Imre. Szatmárnóti: Vass János. Az Érdeklődők Társaság nevében: E. K. A pesti sakkklub.

Rövid értesítések: Budapest: S-I-E. Az 1268 sz. feladv. felállítás és a szerkesztőség által közölt megfejtés helyes; mert:

Table with columns for Világos, Sötét, and solutions. Solutions include: 1. Hh5-f4, 2. He8-d6, 3. Va5-d8 matt. Another set: 1. Va5-d5, 2. He8-e7, 3. V?-?

HALÁLOZÁSOK.

Elhunytak a közlekedési napok alatt: Torn László, dévai aggigyeved, ki nagy tevékenységgel használt a közügyeknek, Hunyadygyegek tisztgyűlése volt, a dévai rept. egyháznak főgondnoka, az ipariszkolai bizottság elnöke, a honvéd-egyletnek titkára, s köztisztviselőben részesült lankadatlan munkássága, 71 éves korában és mély részvét közl temették el Déván. — FERENCZ JAKÓ, a pannonhalmi Benedek-rend esztergomi székházának főnöke, kiemellett foglalkozású igazgató, főpáti szentszéki titkos, városi képviselő, 74 éves korában, Esztergomban, hol harminczkét évig lakott s nagy tiszteletben részesült. — MAGYAR KÁROLY, felső-pulyai szolgabíró, 63 éves korában. — KUNCSZL SÁNDOR, kir. bányatanácsos, 65 éves korában, Alsó-Ferencvárosban. — PANTOCSER JÓZSEF, prépost és rektor, pozsonyi kanonok, élete nyolcvanadik évében. — KIRÁLY SÁNDOR, nyug. egy. egyházmegyei áldozó. — BENKŐ FLÓRIS, 1848-9-iki vitéz honvéd, Egerben. — LORINCZ PÁL, Kompoli középiskolai tanár. — DR. PÉCHY JÓZSEF, orvos, 54 éves korában, Bihar-Keresztessen. — KALMANZSÉLYI MIKLÓS, városi árvaszéki hivatalnok, Boszorkenyében. — TÓBIAS ISTVÁN, törvényeségi segédtelek-kegyvezető, Miskolcban. — NAY MÓR, kereskedő, 68 éves korában, Veszprémben. — SCHUSTER GYULA, kereskedő, Szombathelyen. — RILL LÁSZLÓ, Rill József imern pedagógiai író 19 éves fia, nyolcvanadik osztálybeli konzervatív tanuló, Budapest. — PALFFY JÁNOS, kolozsvári joghallgató, Pálffy Dániel tekintélyes polgár 24 éves fia. Debreczenben. — VASS ISTVÁN, végzettségű jogász, és tartályos hadnagy, Vass István földbirtokos s urodalmi tisztartó 26 éves fia, Bodokon. — UTASSY KÁROLY, a szabadságharc egyik vitéz harcosa, ki az őrnagyságig emelkedett, 68 éves korában, Kászonban, hol az utóbbi tíz év alatt a járásbíróskál mint írók működött. — SOMLAI TEOFIK, Benedek-rendi pap és péterdi lelkes, 40

MI UJSÁG?

A király május 28-án hagyta el Budapestet. Ő felsége egész itt időzése alatt minden nap tartott vagy kihallgatást, vagy hadi szemléket, és tett látogatásokat a köztintézeteknél.

A műegyetemet a király május 26-án látogatta meg. Trefort miniszter és Szily Kálmán rektor fogadta a tanárokkal, és legelőször a földszinten elhelyezett könyvtár tekintette meg, majd a földszinten fekvő rajztermet és gyűjteményeket, azután felment az első emeletre. Itt a nagy rajzteremben, az asztalokon, a tanuló rajzai feküdtek, a melyeket ő felsége nagy érdeklődéssel nézett; ama rajzoknál, a melyek különös érdeklődését felkeltették, bemutatva magának az illető rajzok készítőit. A második emeleten több tanterem ment át. Megtekintette a csillagszámítógépet szabályozott normálórát is, a melyvel az épület valamennyi órája villamoság utján össze van kötve. Az első emeletbe visszatérve, a király az országzászló kiállítását tervrajzait és a gipszminiat nézte meg. Ő felsége, a ki már előzőlt az illető törvényjavaslatnak előleges elfogadása alkalmából a tervek szemügyre vette és megvizsgálta, itt azt a megjegyzést tette, hogy az országzászló mindenre pompás, monumentális épületnek igényezik, mely a Dunáról és a váról tekintve első rangú látvány lesz, csak az kérdéses, hogy mikor lesz, míg a környezet egy kiépült, mint az a gipszminiat jelzi; ismételtlen kérdezte a király, vajjon az »Újépület« kaszárnya is e háztömeg körébe esik-e és vajjon az idén megkezdik-e az építkezést? Ezután a király a legnagyobb érdeklődéssel nézte a gazdagon ellátott gyűjteményeket és műhelyeket; huzamosabb ideig tartózkodott a technológiai szertárban, a hol a számos gépminták, nevezetesen a szövőszékek és órák köztök le ő felsége figyelmét. A mechanikai szertárban és a gépműhelyben a király megdicsérte a berendezést és felszerelést és élénk érdeklődéssel nézte a két erőgéj működését, a melyvel egy vasuti sint meghajlítottak, s egy követ lisztelő örökbe. Az ugynevezett kis épületben elhelyezett fizikai és vegytani laboratorium, továbbá a vegyantechnológiai gyűjtemény és a borvízsgáló állomás beható megtekintése után a király a legnagyobb megelégedés és a köszöntet kifejezésével elhagyta a főiskolát és visszahajlott a budai váralkába.

A király melleszobra. Az uralkodó Strobl szobrász által látogatott május 26-án délután, s a látogatásból derült ki, hogy a király valaki számára melleszobrot készített Stroblnak, kit az uralkodó még Bécsből ismer, mikor a művész Zumbusch segéde volt. Ő felsége a fővárosban léte alatt a budai vár tróntermében kétszer ült a szobrászban, mindig egy óráig. A két ülés alatt a művész oly gyorsan haladt a munkában, hogy a napokban lehozták a trónterméből a félig kész agyagmintát a palotához közel levő műterembe, s ott május 26-án ő felsége is megmérte. Már több bécsi szobrász részesült abban a szerencsében, hogy ő felsége melleszobrot készített után elkészíthette, így Zumbusch, Tilgner, stb. Az egyetlen magyar szobrászban, kit e szerencse érte, a műve sem áll hátrább. Ő felsége is teljesen megelégedést fejezte ki, s műterem többi tárgyait is megismerlélvén, mindegyikre volt egy találó megjegyzése. Strobl az agyagmintán még dolgozik s aztán előrendít karrara márványba vési, a budapesti Schlick-féle gyárban pedig érdebe öntik.

A budai királyi várpalota kiépítésére vonatkozó két tervezet közül végleg elfogadta ő Felége azt, mely szerint a mostani a Dunára néző homlokzatnak teljesen megfelelő épület jő a tulsó oldalra. Magassága két földszintes szoból s három emeletből fog állani. A trónterem átalakítása szintén szükséges, mert a mostani annyira szűk, alacsony, keskeny, hogy abban sem nagy társaság el nem fér, sem kellőleg fény és pompa ki nem fejtethő. E teremben tartják jelenleg a trónbeszédeteket, a bálakat, roppant szorongós és kiállhatatlan forróság közepette. Az új palotaterm kiépítésének jelentékeny megszállítási tróntermet s magasságát fölvezik egész a harmadik emeletig. A terem sem lesz majd olyan csupasz, mint most, midőn minden ékeességét fehér márvány és arany cizfázatok képezik. Az oldalfalak mezőt és a tetőt a magyar királyok történetéből vett freskók fogják díszíteni. Az egész patota tervét pedig akkor fogják kivinni, a midőn kiépült az új országzászló terve is: a magyar állam főállásának ezredéves fordulójára.

A király május 30-án reggel nyolczadfél órakor Bécsből Sopronba érkezett, hogy jelen legyen a tiszt-

kereste működése szempontját, mert erősen meg volt győződve, hogy a fenforgó kérdések megnyugtató megoldása csak Deákknál és Deák által remélhető.

A megéljenzett emlékbeszéd után titkári jelentéseket terjesztett elő Gyulai Pál. Megemlítiük az akadémiát, hogy Mátyás királytól való érdekes okiratra talált. Nem más ez, mint a Geszpojevics család armális. A nagy király szerb nyelven bizonyítja e család nemességét.

A Kisfaludy-társaság május 28-iki havi ülésén már meglátzott a nyári idő, mikor a közönség a szabadban jobban érzi magát, mint a termekben. Nem jelentek meg oly sokan, mint a társulat ülésén szoktak.

Az első felolvasást Degré Alajos tartotta »Elmaradt öreg ur« című gyönyörös rajzát adva elő. — Tóth Lőrinc az epigrammák és elmés, szatirikus disztikhonok egész sorozatát olvasta föl. Az egyik így szól:

Azt hínnéd, szebb és nemesebb a nőies izlés, Mint a férfiaké, hát pedig ez nem igaz. Férfinak a nő és nőnek meg a férfi testzik: Ez bizonyítja, hogy a férfi guszta jobb! Egy másik, »A karzatról« című pedig ez: »Lesz a képviselőházban nagy hajba kapás ma! S a karzatra siet kandi menyecske, s lény, És a magas polczról »holdak« seregére tekint le, Megveddelit honatyák tiszteletes fején. Ennyi kopasz fő közt várhatni-e hajba kapást? Mond. S a tisztelet háza, nem vonzza tovább. Haza megy.

Végre Beöthy Zsolt tartalmas fejezetet olvasott »Tragikumról« írt nagyból művéből. A fejezet címe: »Bánk bán vétsége« és egy részét képezi a tragikai vétségéről szóló fejezetnek. — A közönség zajosan megtapsolta.

A Petőfi-társaság máj. 25-én tartott felolvasó ülésén Szabó Endre adott elő Lauka Gusztávtól egy humoros rajzot »Bálok negyven évvel ezelőtt« című alatt, mely mulattató és eleven vonásokkal tüntet föl a régebbi idők társaséletéből. Rószky Gyula »Utóhangok« című lírai költeményét szavalta; következett Abrányi Emil tők egy tőredék Byron »Don Juan«-jából, jól hangzó és tetszést nyert fordításban. Torkos László olvasta föl. Végül egy vendégfő, Sikor Margit kisasszonytól (néhai Toldy Ferenc unokája) mutatott be Komdósy József egy vidán rajzot »Mire jó a hetedik szentség« című alatt. A felolvasásokat követő zárt ülésen elhatározták, hogy a szegedi vándorgyűlést szeptemberre halasztják, mikor az elnök, Jókai Mór is jelen lehet. Akkor Hódmezővásárhelyre is kirándulnak, e város meghívása következtében, s ott ismétlik a fölolvastó ülést. A zártilés Szana Tamás titkárnak, az őt ért családi gyász következtében jegyzőkönyvi részvétet nyilvánítt.

A pesti izraelita nőegylet május 29-én tartotta közgyűlést Bischitz Dávidnál elnöklettel. A múlt évben 16.988 frt 90 kr. segélyt osztott ki készpénzben; köztük 4239 frtot rendelt havi segély, 3891 frtot lakbér-segély, 1691 frtot árva segélye fejében, stb. A segély-alap bevétel 14.925 frt 18 kr. Az árva házban 48 gyermeket, az árvaemenhelyen 18-ai neveltettek s az intézetek bevételé 13.111 frt 47 kr., kiadása pedig 2436 frt több azaz 15.547 frt 47 kr. volt. Egy gyermek eltarása és nevelése átlag 170—224 frtba került. A nőegylet egy másik jótékony intézete, a szegények táptintézete vállalkulónsággal nélkül 64.793 személynél adott ételt, köztük majdnem ezernek teljesen ingyen. Az orsz. rabbiaképző és izr. tanítóképző intézet szegényebb hallgatóinak 7783 adag ebédet szolgáltatott ki. A kiadás 8355 frt 71 kr., s a bevétel 7927 frt 44 kr volt s itt 428 frt 27 kr. hiány mutatkozott. Az egyletnek 1365 tagja van s tagdíjaik 8728 frta rugnak. Az árva ház építéséből származott adósság törlesztésére rendezett sorsjáték tiszta jövedelme még meg nem állapítható. A közgyűlés a jelentést öröndetes tudomásul vette s a tiszti karnak és választmányának sikeres működésükért köszönetet mondott.

Az állat- és növénythonosító társaság május 25-én tartotta közgyűlést az állatkertben, számos társulati tag jelenlétében.

A múlt évről szóló jelentés szerint az állatkertnek 1883-ban 70.432 látogatója volt; belépti díjak jövedelme 15.872 frt 92 kr; tehát 1656 frt 81 kral több, mint az előbbi évben. Az összes bevétel volt a segélyekkel, a sorsolási jövedelemmel, s a saját termés jövedelmével együtt 33.426 frt 27 kr, kiadás 33.402 frt 9 kr. Az állatok száma volt december végén: 93 emlős 23596 ft, 398 szárnyas 2784 ft, 1 álligátor 137 ft, 12 teknőc 4 frt, összesen 505 állat 26.521 frt értékben. Közvetet szavazott a közgyűlés mindazoknak, kik a társulatot, illetve állatkertet támogatják, így többi között József főhercegnek, ki mint a társulat pártfogója, azt minden alkalommal támogatja; a főváros törvényhatóságának, mely rendszer évi segélyével (4000 frt) lehetővé teszi, hogy az állatkert kielőleg fejlesztessék; gróf Széchenyi Pál földművelési miniszternek, ki a társulatot baromfi-tenyésztésben hathatósan támogatja; az első hazai és országos

valamint a budapesti közúti vasut menetrendje, a bel- és külföldi útirányok és a magyar postájáratok megjelölésével, térképekkel. Most, mikor az utazások időszaka bekövetkezett, s mikor a vasuti menetrendek (május 20-ika óta) egészen megváltoztak, ily gondosan szerkesztett útmutatóra általános szükség van. Ára 50 kr.

A községi pótadó kulcsai tizedes rendszerben. Városi, községi tisztviselők, községi és körjegyzők használatára írta Pataky Miklós sőtörvényhelyi városi jegyző. Második kiadásban jelent meg, a mi használhatósága mellett bizonyít. Nemcsak a községi adó, hanem a föld-, ház- és házhasználati és az általános jövedelmi pótadó kivételénél is használható munka; ára 2 frt. Kapható szerzőnél.

Előfizetési felhívást bocsátott ki Thewrewk István »Azok a lányok« című alatt egybegyűjtött, a lányokról írott és eddig közbe nem tett elbeszéléseire, melyekben a kisebb-nagyobb lányok gondolatvilágát, örömeit, bánatait, bohóságait akarja rajzolni. Az elbeszéléseknek, melyekhez Jankó János készít illusztrációt, egy példánya 2 frt lesz, mely szept. 30-ig Aigner L. könyvkereskedésébe küldendő be.

A nemzeti színház operájának jelenlegi vendége Reich Irma k. a., voltaképen most már csak mint új tag vendég, mert szerződöttve van. A prágai színház tagja volt s tavalyi vendégzereplése után szerződötték. Bizet »Carmen« operájának főszerepben lépett föl mostelőször; csengő hangon és tisztán énekel, játéka is jellemzetes. A magyar szöveggel ugyancsak küzdött. A közönség jó fogadta.

Jókai színművet írt »Arany ember« című, egyik legszebb regényéből s már be is nyújtotta a nemzeti színházhoz. A darab az ősszel kerül színpadra és pedig alkalmasint egyidejűleg a nemzeti színházban s németül a bécsi Kartheaterben. Megemlítiük egyuttal, hogy Jókai ez újl szerint »Martinezzi« című új regényen dolgozik.

A budai szinkörben Csóka Sándor szintársulata már elrendezkedett és az első előadás május utolsó napjára volt kitűzve, Tóth Kálmán »A király házassodik« történeti vigjátékával.

KÖZINTÉZETEK ÉS EGYLETEK.

A magyar tud. akadémia május 26-iki ülésén gr. Széchen Antal emlékbeszédet tartott Mailáth György fölött. Az ülésen, melyen gr. Lónyay Menyhért elnökölt, sokan jelentek meg a végzetes halállal kimúlt országbíró karsársái közül; ott volt özevgye és három fia is, valamint több miniszter.

Gr. Széchen Antal tömönten állította össze Mailáth jellemzését s főképp politikai szereplését rajzolta. Pályája kezdete az 1843—44-iki országgyűlésen volt, mikor mint Baranyamegye követe öntudatos tartózkodással csak ritkán vegyült a pártvitákba, de egyes felszólalásaival mindinkább emelkedett tekintélyben, a s a közvilámban, főképp a horvát kérdésnél tanúsított államférfii fellegósa által. Aztán változta Mailáth működését a hatvanas években, szereplését a kiegyezési tárgyalások alatt, melyek befejeztével a kormánytól állt át az országbíró és főrendiházi elnök székébe. Mailáth György nem igényelt csalhatatlanságot, de nyugodtan bizott meggyőződésének komolyságában és indokainak tisztaságában. Letette azok bizonyítványát azon mély hatású beszédben, melyvel az 1861-ki országgyűlés végnapjaiban magartartását az októberi diplomával szemben indokolta. Magyar volt ő első sorban, minden érzelmeiben, felfogásában, meggyőződésében. Midőn a megerősített birodalmi tanácsban kijelentette, hogy Magyarország csak magyarokat ismer, ezen nyilatkozata nem volt a fajtárelméletnek vagy elbizakodásnak kifolyása, melytől senki sem állott távolabb, mint ő. — de kifolyása volt azon határozott meggyőződésének, hogy Magyarország egy közöngilag egységes ország, melynek politikai magyar nemzetiségét a századok történelme megállapította. Mailáth György magyar szempontját a gyakorlati politika terén kiegészítette azon mély, megingathatatlan meggyőződése, hogy öszekötötésünk a monarchia többi országaival nem történelmi esetlegesség, nem Magyarország önállóságának csak megszorított és semlegesítő ható korlátozása, hanem az európai nemzetközi viszonyok igen pozitív tényezője, melynek, mint olyannak, határozott, csak közös erővel megoldandó feladatai voltak, vannak és lesznek. Ezen két szempontnak kiegyenlítése és egyesítése volt kormányzati működésének vezéreszámja. Konzervatívának akart tekintetni egész életét át és az is volt, a mennyiben a történelmi alap tiszteletét, a főnálló viszonyok óvatossá kimélését, a gyakorlati élet tényezőit feltételeit és igényeit soha szem elől nem tévesztette, de élénk érzékekkel bírt egyszerűsége a hon és fejlődésének jelenségei iránt is. Midőn 1865-ben az 1861-ben megszokott országgyűlési tanácskozások fonalára ismét felvetették, a helyzetnek egy hatalmas döntő tényezőjével látta magát szemben: Deák Ferenc felépésével és nyilatkozataival. Teljesen fölismerte annak jelentőségét és államférfii fölfogással és elhatározottsággal abban

A magyar népszínmű története, írta Sziklay János. Első rész: a legrégebbi időtől Szigligetiig. A szerző nagy előszeretettel foglalkozik a népszínművel, mely nálunk az utóbbi időben a színpadokon oly uralkodást vívott ki. Ennek irodalomtörténeti adatait már a régebbi időkből kezdi gyűjteni, de azt hiszik, hogy a népszínmű, mint külön genre, csak Szigligetivel jelenik meg. A régebbi magyar színpadi művekben előforduló népies elemek (epizódok, alakok) ama nemzetiség törekvés következményei, hogy a színművekben is képe legyen a hazai életnek, valamint hogy maga a népszínmű sem más, mint nemzeti színműirodalom, mely a magyar életet tünteti föl. Fájdalom, hogy e törekvés nem hatolt még a további, felsőbb rétegekbe, s még mindig a népies elemek feldolgozásánál van. De ennek feldolgozásában csakugyan érdekes irodalmi jelenségé vált, melyvel méltó foglalkozni, és hatását kimutatni az eredeti színműirodalomra. Sziklay a bevezető részben (mert a most megjelent füzet csak bevezetés) sok adatot gyűjtött össze. A magyar színpadokon megjelent művek fölött már a múlt század végéről megkezd a szemlét, hogy kimutassa, mely eredeti szerzők vagy fordítók azok, kiknél először látnak népies alakokat, vagy tapasztalunk népies ésjárast. Sőt tovább megy, még a külföldi irodalmát is vizsgálja, hogy ezeket az elemeket ott szintén kimutathassa. Az öszegyűjtött adatok többet érnek, mint az azokból vont következtetések, például az, hogy a nemzeti elem jelentkezését a népszínmű számára foglalja le. Igyekszik a népszínmű elméletét is meghatározni: népi jellemeket és e jellemekből következő öszekötözéseket tartva főkélléknak, de ez önkényt érthető; mert hisz a szereplők a népből valók, s a jellemfestésnek hűnek kell lenni. Egyebet, mint általános drámai törvényt, a népszínműre sem lehet fölállítani. Szigligeti ügy határozta meg, hogy a népszínműnek legyen jó vége. Vagyis mint külön új genre-t, még annak könnyűdebb természetével is meg akarta különböztetni. De semmi sem áll útjában, hogy a népszínmű népdráma legyen. Külön törvényei nem esetre sincsenek, legfőbbégy egyes jellemző sajátosságai, milyen a tarkasága, a kar, az ének. Az éneket Sziklay azonban épen nem tartja lényegesnek. Nem is az, de e mellett, ezzel együtt fejlődött a népszínmű. Ez hozzá tartozik, az történelmi oldala. Magával hozta, nem lehet e nélkül tekinteni, s ha külön elmélet alá vonjuk a népszínművet, a drámai kodexbe ökvetetlenül oda kell írni: dalos színmű. Sziklay munkájának fontosabb része egyébiránt hátra van: Szigligeti és az őt követő népszínműírók, azok hatása, a népszínmű elcsenevezése, elfajzása. A sok gondallal gyűjtött adatok — mint említettük, — teszik érdemesek az első részt. Ára 80 kr. és kapható Lampel Róbertnél.

A büntető törvények gyűjteménye, dr. Schulhof Géza ügyvéd szerkesztésében jelent meg az Athenum kiadásában, két nagy kötetben, vászonba kötve, s ára 6 frt. A büntető-törvénykönyveken kívül közli azon büntető intézkedéseket is, melyek élszörtan más törvényekbe vannak véve; magában foglalja a vonatkozó törvényeket és rendeleteket, valamint a büntető eljárás intézkedéseket, a kuria és a belügyminiszteriumnak mint harmadfokú bíróságnak elvi jelentőségű fontosabb határozataival. A tartalomjegyzék és kimerítő tárgymutató megkönnyíti a munka használhatóságát.

Az orsz. gazdasági egyesület könyvkiadást indít meg, s erre eddig 1200-nál több pártoló jelentkezett. A kereskedelmi miniszterium száz példányra fizetett elő.

Az ötvösség remekei Magyarországon. című nagy díszmű ügyében, Grill Richard könyvárus Bécsben járt Rudolf trónörökösénél, Albrecht, Károly Lajos és Rainer főhercegekkel, kik őt kihallgatáson fogadták. Grill a mű tervezetét nyújtotta át. A főhercegeket a tervezet igen érdekelte.

Tájékoztató hirdető pályázatot a főváros tanácsa. Budapest beépített területéről kíván egy-egy szebb pontot színvázlatokban feltüntetve. Ezek alapján 1200 forintos megbízást kapnak a legjobb vázlatok festői.

Vasuti útmutató. A karnak és közös közlekedési vállalatok »Utmutató« című hivatalos menetrend könyvéből, melyet a »Vasuti és Közlekedési Közlöny« bocsát ki, megjelent a május—júniusi füzet. Benne van a magyar, közös és osztrák vasutak, danagózhajózási társaság, az osztrák-magyar Lloyd,

